

MAM § PRAWO

Nr 3 / (1)2012 r.

projekt realizuje:

**STOWARZYSZENIE
INICJATYW
SAMORZĄDOWYCH**

Bezpłatne Porady Prawne i Obywatelskie

publikacja dystrybuowana bezpłatnie

www.sis-dotacje.pl

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Człowiek - Najlepsza Inwestycja

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

MAM § PRAWO

Realizator projektu:

Stowarzyszenie Inicjatyw Samorządowych

ul. Narutowicza 56a, 20-016 Lublin
tel. 81 53 43 200, 81 53 43 203
www.sis-dotacje.pl, info@sis-dotacje.pl

Partner projektu:

Urząd Miejski w Opolu Lubelskim

ul. Lubelska 4, 24-300 Opole Lubelskie
tel. 81 827 72 45, fax 81 827 72 00
www.opolelubelskie.pl, sekretariat@opolelubelskie.pl

Źródło finansowania:

Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007-2013

Priorytet V. Działanie 5.4. Poddziałanie 5.4.2
„Rozwój dialogu obywatelskiego”
Instytucja wdrażająca: Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

Człowiek - najlepsza inwestycja

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Szanowni Państwo,

Z prawdziwą przyjemnością oddajemy w Państwa ręce kolejny, już trzeci numer Kwartalnika „Mam Prawo”.

Tym z Państwa, którzy jeszcze nie mieli styczności z naszym wydawnictwem przypominę, iż Kwartalnik wydawany jest w ramach projektu „Mam Prawo”, realizowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

Dzięki realizacji projektu „Mam Prawo” mieszkańcy ośmiu powiatów województwa lubelskiego mają zapewniony dostęp do bezpłatnych porad prawnych i obywatelskich w sześciu Biurach Porad Prawnych i Obywatelskich oraz dostępnej w Internecie całodobowej e-kancelarii.

Szczegółnej uwadze Państwa polecam artykuł o nowych propozycjach systemowych rozwiązań problemu braku dostępu do bezpłatnej pomocy prawnej w Polsce. Ministerstwo Sprawiedliwości rozpoczęło właśnie pracę nad założeniami ustawy dotyczącej bezpłatnego poradnictwa prawnego, która pozwoliłaby wypełnić konstytucyjną gwarancję zapewnienia każdemu obywatelowi bezpieczeństwa prawnego. Czas ku temu najwyższy bowiem jak wynika ze statystyk kilka milionów Polaków jest pozbawiona do-

stępu do pomocy prawnej, a Polska jest jednym z ostatnich krajów Unii Europejskiej, który nie ma systemu bezpłatnej pomocy prawnej.

Propozycja Ministerstwa idzie w słusznym kierunku – zakłada bowiem oparcie systemu głównie na już działających w sferze pomocy prawnej instytucjach i organizacjach. Będzie to rozwiązanie efektywne i uwzględniające ograniczenia polskiego budżetu. Propozycja ma też jedną zasadniczą wadę – wsparcie uzależnione ma być od kryterium dochodowego.

Ponadto w obecnym numerze znajdziecie Państwo jak zawsze praktyczne porady prawne, artykuły tematyczne, informacje o funkcjonowaniu Biur Porad Prawnych i Obywatelskich oraz inicjatywach podejmowanych w ramach projektu „Mam Prawo”.

W związku z nadchodzącym okresem rozliczeniowym obywateli z Urzędem Skarbowym, trzeci numer Kwartalnika poświęcony jest głównie zagadnieniom z prawa podatkowego. Dobór poruszanych tematów wynika z Państwa potrzeb, które zaobserwowaliśmy podczas 7 miesięcy pracy w Biurach Porad Prawnych i Obywatelskich.

Dla czytelników Kwartalnik staje się zbiorem praktycznych informacji, pomagającym w radzeniu sobie z codziennymi problemami oraz źródłem inspiracji dla aktywności obywatelskiej.

Zachęcam wszystkich zainteresowanych do współpracy z naszą redakcją. Będziemy się starali uwzględnić Państwa sugestie tak, aby teksty publikowane na łamach Kwartalnika odpowiadały na Państwa zainteresowania i potrzeby.

Zapraszam do lektury!

Krzysztof Szydłowski

Prezes Zarządu

Stowarzyszenia Inicjatyw Samorządowych

W numerze:

- Pomoc prawna dla wszystkich czy tylko dla wybranych?
- ABC podatnika.
- Jak prawidłowo rozliczyć się z Urzędem Skarbowym.
- Ulgi podatkowe – komu przysługują i w jakiej wysokości.
- Podatek od spadków i darowizn.
- Dochody zagraniczne w zeznaniu podatkowym.
- Nowe e-deklaracje podatkowe.
- Preferencyjne zeznanie podatkowe dla osób samotnie wychowujących dzieci.
- Najem okazjonalny lokalu.
- Zmiana uregulowań prawnych dotyczących urlopów.
- Jak skorzystać z e-porady?
- Skorzystaj z porady prawnika bez wychodzenia z domu. Przykładowe e-porady.
- Działalność Stowarzyszenia Inicjatyw Samorządowych.

Kwartalnik wydawany jest w ramach projektu **„Mam Prawo”**, realizowanego przez Stowarzyszenie Inicjatyw Samorządowych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Dzięki realizacji projektu „Mam Prawo” mieszkańcy ośmiu powiatów województwa lubelskiego mają zapewniony dostęp do bezpłatnych porad prawnych i obywatelskich w sześciu Biurach Porad Prawnych i Obywatelskich oraz dostępnej w Internecie całodobowej e-kancelarii. Mają też dostęp do specjalistycznych porad i ciekawych artykułów o tematyce prawno-społecznej za sprawą niniejszej publikacji.

Zasady udzielania porad prawnych i obywatelskich

Poufność

Porady prawne i obywatelskie udzielane są w warunkach i na zasadach pełnej poufności, z uwzględnieniem wyjątków wynikających z obowiązującego prawa.

Bezpłatność

Informacje prawne, porady prawne i obywatelskie udzielane są nieodpłatnie.

Rzetelność

Informacje prawne, porady prawne i obywatelskie udzielane są w sposób rzetelny, konkretny i wyczerpujący, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

Profesjonalizm

Informacje prawne, porady prawne

Siedziby
Biur Porad Prawnych i Obywatelskich

i obywatelskie udzielane są przez osoby kompetentne, przygotowane do prowadzenia sprawy zarówno merytorycznie, jak i metodologicznie.

Samodzielność klienta

Informacja prawna, porady prawne i obywatelskie udzielane są z poszanowaniem autonomii klienta, w sposób mobilizujący klienta do możliwie najszerszej aktywności i samodzielności.

Dostępność usług

Informacje prawne, porady prawne i obywatelskie udzielane są bez jakiegokolwiek dyskryminacji i w ramach istniejących możliwości.

**DO KOŃCA STYCZNIA 2012 R.
UDZIELILIŚMY**

16 388 porad!

oraz objęliśmy wsparciem ponad

4 300 osób

**naszym celem do końca kwietnia
2014 roku jest udzielenie:**

36 000 porad!

w tym

13 000 e-porad

**udzielonych internetowo
z wykorzystaniem formularza
e-porady znajdującego się
na stronie projektu**

www.mamprawo.eu

Honorowy Patronat:

Krzysztof Hetman

Marszałek Województwa Lubelskiego

Arkadiusz Bratkowski

Posel do Parlamentu Europejskiego

Projekt „Mam Prawo” realizowany jest przez Stowarzyszenie Inicjatyw Samorządowych na zlecenie MPiPS. Współfinansowany jest ze środków europejskich w ramach Poddziałania 5.4.2 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

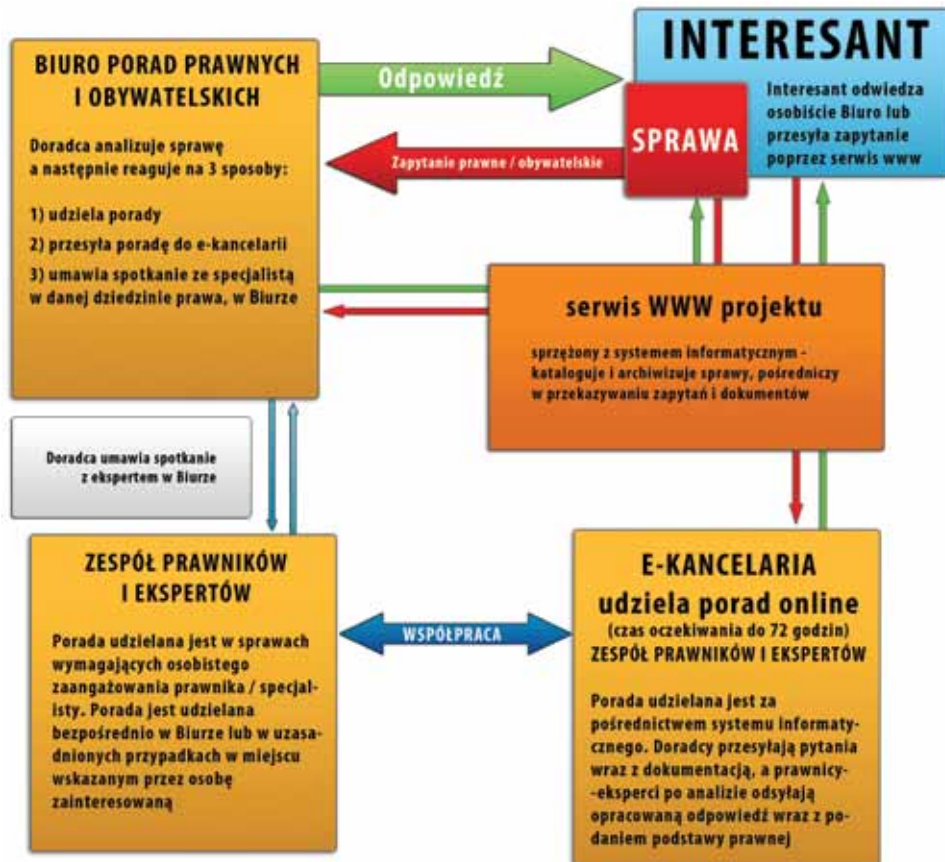
Swoim zasięgiem projekt obejmuje osiem powiatów, w których do tej pory nie funkcjonowały tego typu placówki – są to powiaty: kraśnicki, puławski, biłgorajski, janowski, rycki, krasnostawski, świdnicki i opolski. Projekt swoimi działaniami obejmuje również osoby zamieszkałe na terenach wiejskich, gdzie tego typu wsparcie było jak dotąd niedostępne. System porad wyjazdowych dodatkowo obejmuje osoby nie mogące swobodnie poruszać się – starsze, niepełnosprawne, opiekujące się osobami zależnymi.

Świadczenie poradnictwa prawnego i obywatelskiego

Porady prawne i obywatelskie świadczone są w Biurach Porad Prawnych i Obywatelskich w Świdniku, Puławach, Krasnymstawie, Kraśniku, Opolu Lubelskim, Biłgoraju. Udzielane są one osobiście w trakcie dyżurów i umówionych spotkań, listownie, telefonicznie lub drogą internetową przy pomocy formularza dostępnego na stronie internetowej projektu (e-kancelaria).

Kampania informacyjno promocyjna

Podstawowymi zasadami funkcjonowania BPPiO są: bezpłatność i powszechność dostępu mieszkańców ww. powiatów do oferowanych porad/informacji a także ich rzetelność, poufność, bezstronność oraz aktualność.

W celu zwiększenia zainteresowania bezpłatnym poradnictwem wydawany jest niniejszy Kwartalnik informacyjny oraz regularnie aktualizowane są treści portalu internetowego o specjalistyczne teksty.

Publikowane teksty prezentują prawne aspekty najbardziej popularnych obszarów życia społecznego, zawodowego i gospodarczego oraz najczęstsze problemy, z którymi spotykają się mieszkańcy regionu. Artykuły ukazują możliwości samodzielnego i społecznego rozwiązania lokalnych problemów oraz realizacji społecznych przedsięwzięć.

Budowanie platformy współpracy wokół kwestii poradnictwa

Działania pomocnicze skierowane są do Jednostek Samorządu Terytorialnego i zmierzają do nawiązania współpracy lokalnych instytucji w zakresie wypracowania modelowych rozwiązań i mechanizmów współpracy JST z instytucjami obszaru polityki społecznej w kwestii powszechnego dostępu do bezpłatnych porad prawnych i obywatelskich.

Czy w Polsce będzie bezpłatna pomoc prawna dla wszystkich?

Uwagi i propozycje do nowej koncepcji Ministerstwa Sprawiedliwości.

Krzysztof Szydłowski - Prezes Zarządu SIS

Adam Stępień – Koordynator projektu „Mam Prawo”

Ministerstwo Sprawiedliwości podjęło wreszcie trudny i od lat nierozwiązany problem braku powszechnego dostępu do bezpłatnej pomocy prawnej w naszym kraju. Od kilku tygodni z wielką uwagą przysłuchujemy się dyskusji nad założeniami ustawy dotyczącej bezpłatnego poradnictwa prawnego. Ustawy, która stworzyłaby wreszcie podstawy do zbudowania systemu pomocy prawnej pozwalającego wypełnić konstytucyjną gwarancję zapewnienia każdemu obywatelowi w naszym państwie prawnego bezpieczeństwa.

Jak mocno podkreślał Minister Sprawiedliwości Jarosław Gowin w swoim wystąpieniu na posiedzeniu sejmowej Komisji Sprawiedliwości „jest naszym moralnym obowiązkiem zapewnić wszystkim dostęp do pomocy prawnej”. A czas jest ku temu najwyższy, bowiem jak wynika ze statystyk kilka milionów Polaków jest pozbawiona dostępu do pomocy prawnej, a Polska jest jednym z ostatnich krajów Unii Europejskiej, który nie ma systemu bezpłatnej pomocy prawnej.

Z prawdziwą satysfakcją przyjmujemy zatem fakt, iż prace nad nową ustawą rozpoczęły się wreszcie i że Pan Minister nadał im tak wysoki priorytet. Jesteśmy jednak świadomi, że przy konstruowaniu systemu pomocy prawnej musimy uwzględnić ograniczenia budżetowe, że system musi być maksymalnie oszczędny i wydajny.

System świadczenia porad prawnych wdrożony przez SIS w ramach projektu „Mam Prawo” możemy bez fałszywej skromności uznać za wzorcowy.

niem. Ośmiela nas do tego fakt, iż jesteśmy jednym z liderów w zakresie świadczenia bezpłatnych porad prawnych. Jako jedyni w kraju prowadzimy porady w sposób kompleksowy i wielopłaszczyznowy, co czyni nasze rozwiązania modelowymi.

Jesteśmy przekonani, że te najwyższe standardy wypracowane przez nas w drodze udoskonalenia świadczonych usług winny stać się przedmiotem analizy ze strony Ministerstwa oraz instytucji i osób zaangażowanych w proces stworzenia kompleksowego systemu w tym obszarze.

Mamy również doświadczenie w opracowywaniu standardów współpracy międzysektorowej. Jesteśmy liderem „Lubelskiego Partnerstwa Publiczno Społecznego”. Na jego rzecz w ramach środków Poddziałania 5.4.2 POKL realizujemy projekt, zmierzający do wypracowania, a następnie upowszechnienia w całym kraju standardów współpracy

Mając to na uwadze pragniemy włączyć się w proces konsultacyjny nowych rozwiązań, służyć pomocą i naszym doświadcze-

dla tego typu porozumień. Ten fakt, a także historia naszej udanej współpracy z MPiPS – instytucji, która wdraża obecnie projekty z zakresu bezpłatnego poradnictwa prawnego oraz standaryzacji współpracy międzysektorowej i która uczestniczyć będzie w tworzeniu nowego systemu – czyni z nas wiarygodnych i kompetentnych partnerów do współpracy. Współpraca taka mogłaby być realizowana zarówno w ramach prac wspomnianej już Rady Pomocy Prawnej jak i projektów systemowych, których elementem składowym są porady prawne - np. tych wdrażanych przez MPiPS.

Pragniemy na kolejnych stronach niniejszego artykułu przedstawić swoje uwagi i propozycje organizacji nowego systemu bezpłatnego poradnictwa prawnego. Jesteśmy przy tym świadomi, że przy jego konstruowaniu musimy uwzględnić ograniczenia budżetowe, że system musi być maksymalnie oszczędny i wydajny. Musimy wypracować system tani, a jednocześnie efektywny, powszechnie dostępny i zapewniający realną pomoc. Wzorem dla takiego systemu mogą być właśnie nasze rozwiązania.

Pokrótkę przedstawimy nasze refleksje, doświadczenia i propozycje;

- **Dostęp do bezpłatnych usług musi być absolutnie powszechny.** Pomysły ograniczania go do najbardziej potrzebujących, wdrożenie biurokratycznego mechanizmu zaświadczeń z US o dochodach itp. są pomysłami w złym kierunku. Z naszych obliczeń wynika, że przy wystandaryzowanym modelu łączne potrzeby finansowe w skali kraju nie powinny być wysokie - przy założeniu udzielenia około miliona porad. Trzeba tu zaznaczyć że w pierwszym roku uruchomienia systemu koszty będą wyższe (wyposażenie biur, szkolenia, budowa systemu informatycznego, standaryzacja itp.) by potem spaść do niższego poziomu.

- **Dostępność lokalizacyjna** - Biura Porad Prawnych winny być zlokalizowane po jednym w każdym mieście powiatowym lub większym Biur w miastach wojewódzkich i innych dużych ośrodkach miejskich. Pomysł umieszczania ich wyłącznie w miastach wojewódzkich lub wyłącznie przy sądach okręgowych absolutnie nie spełnia kryterium rzeczywistych potrzeb.

- **System wymaga także stworzenia jednolitego narzędzia informatycznego**, który będzie z jednej strony ewidencjonował wszystkie sprawy z podziałem na grupy społeczne oraz poszczególne dziedziny prawa. Będzie miejscem pozyskiwania wiedzy na temat rzeczywistych potrzeb w tym obszarze, ale także miejscem w którym będzie można pozyskać informacje i opinie prawne na temat podobnych spraw załatwionych w innym miejscu w Polsce. Cel - ułatwienie pracy prawnikom. Z drugiej strony **narzędzie to pozwoli uruchomić ogólnopolską e-kancelarię**, która ułatwi dostęp do pomocy prawnej zdalnie również

osobom z miejscowości oddalonych od Biura powiatowego, osobom z terenów wiejskich, osobom starszym i niepełnosprawnym, oraz dysfunkcyjnym dochodowo (kwestia dojazdów).

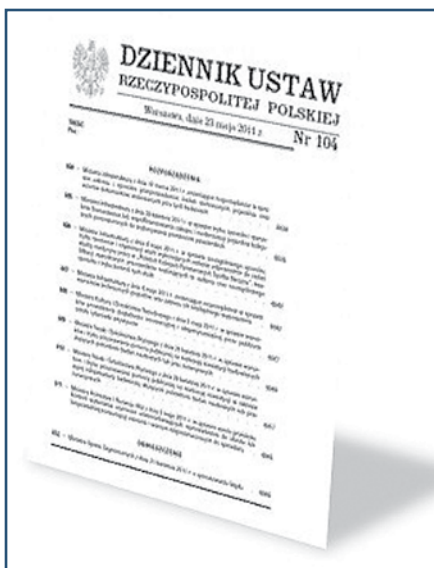
- **Porad powinny udzielać instytucje świadczące je dotychczas, ale poprzez wdrożenie jednolitego mechanizmu merytorycznego, organizacyjnego, technicznego, szkoleniowego dla wszystkich w całym kraju.**

W żadnym wypadku nie powinna być to ukryta forma transferu pieniędzy z budżetu Państwa do korporacji prawniczych, gdyż przy koszcie ok. 200 zł za godzinę - przy tej samej dostępnej puli pieniędzy - pomocą zostanie objętych 5 do 10 razy mniej obywateli.

Model udzielania bezpłatnych porad

- **Okolo 60-70% spraw** to są sprawy nie wymagające interwencji profesjonalnego/zawodowego prawnika. W naszym modelowym rozwiązaniu porad tego typu **udzielają prawnicy będący aplikantami**, których zatrudniamy na etacie - średnio 1 na powiat - których łączny koszt zatrudnienia wynosi 4000 zł (brutto) za średnio 170 godzin pracy miesięcznie, co daje 23,50 zł za godzinę pracy. Za tą samą usługę zawodowy prawnik kosztowałby ok. 34 000 zł. (170 godzin po 200 zł za godzinę). Porada jest udzielana od ręki.

- **Okolo 20-30% spraw załatwianych jest drogą elektroniczną w ramach e-kancelarii.** Dotyczy to spraw kierowanych do e-kancelarii poprzez serwis www oraz spraw generowanych przez doradców, które wymagają głębszej analizy. (Koszt ok. 40 zł za poradę). Porad udziela wyspecjalizowana kancelaria w ciągu trzech dni roboczych! Porada przesyłana jest bezpośrednio do bene-

ficjenta pomocy oraz automatycznie wprowadzana do systemu informatycznego.

- Sprawy wyjątkowo skomplikowane (np. wymagające obróbki wielu dokumentów) - **ok. 10% spraw - kierowane są do odpowiedniego prawnika specjalisty (radcy, adwokata), eksperta w danej dziedzinie prawa.** Spotkanie umawiane jest w ciągu tygodnia na konkretną godzinę.

- **Wszystkie Biura (tym samym wszyscy prawnicy) połączeni są bezpłatną siecią połączeń telefonicznych,** pozwalających na bieżące konsultowanie się w poszczególnych sprawach pomiędzy prawnikami z całego zespołu.

- **Bezpłatny kwartalny porad prawnych oraz portal www jako narzędzia informacyjno-promocyjne,** zawierające wystandaryzowane porady prawne w najważniejszych i najczęstszych rodzajach spraw – co wielokrotnie multiplikuje efekt dotarcia do beneficjentów z pomocą prawną.

Podsumowując, takie właśnie kompleksowe, wystandaryzowane, niezwykle skuteczne, powszechne w dostępie i co najważniejsze wyjątkowo tanie i racjonalne ekonomicznie rozwiązanie winno być przedmiotem głębszej analizy ze strony autorów przygotowujących przyszłe rozwiązania w Polsce w tym obszarze.

System przez nas wypracowany możemy bez fałszywej skromności uznać za wzorcowy. To zaś sprawia, że każda porada udzielona w ramach projektu jest trafiona, a jednocześnie realizowana na właściwym poziomie kompetencji – bez generowania zbędnych kosztów. Każda złotówka wydana w ramach projektu jest spożytkowana efektywnie – to pozwala obecnie osiągnąć ogromny efekt przy małym nakładzie środków.

Przetestowaliśmy w jego ramach szereg wariantów – zarówno co do formy udzielania porad i ich organizacji (porady doradców, specjalistów, e-kancelaria, biura stacjonarne, dyżury itp.) jak i nawet struktury zatrudnienia doradców i prawników specjalistów (analizując różne proporcje, systemy „przyporządkowania osoby do biura”, pracy „rotacyjnej”, pracy zdalnej itp.). Dzięki temu dopracowaliśmy się systemu wydajnego i skutecznego, a przede wszystkim – dzięki optymalizacji wydatków - bardzo taniego.

Dla porównania przytoczymy kilka liczb. W roku 2011 w ramach funkcjonujących w całym kraju Uniwersyteckich Poradni Prawnych – najbardziej licznych i aktywnych instytucji świadczących bezpłatne porady prawne – udzielono 13 000 porad.

My tylko w przeciągu 8 miesięcy funkcjonowania projektu (i to w fazie testów różnych rozwiązań) udzieliliśmy 16 000 porad – a wszystko to w ramach 6 biur powiatowych, a od niedawna także e-kancelarii obejmującej wsparciem mieszkańców 8 powiatów Lubelszczyzny.

UWAGI DO ZASAD KONSTRUKCJI SYSTEMU OGÓLNOPOLSKIEGO

Jeden standard w całym kraju.

Ogólnopolski proces standaryzacji bezpłatnych usług prawnych powinien obejmować mechanizm szkolenia doradców, pracowników, prawników – w celu ujednolicenia wysokiego poziomu świadczenia usług.

Standardem objęty też musi być wizerunek wszystkich Biur Porad Prawnych – mebli, wyposażenia, oznakowania, lokalizacji itp. Z naszych doświadczeń wynika, że wizerunkowa strona poradnictwa jest dla obywateli bardzo ważna. Biuro Porad musi wyglądać profesjonalnie (jak kancelaria prawna), zapewniać atmosferę poufności i dyskrecji, mieć odrębną lokalizację. Nie może to być „jakiś kąt” np. w instytucji pomocy społecznej, gdzie przewijają się setki osób, gdyż wiele osób krępuje sam fakt wizyty w takim miejscu (zauważyliśmy, że dotyczy to często osób starszych – emerytów czy rencistów, którym duma i godność nie pozwalają – mimo niskich dochodów – korzystać z „opieki społecznej”).

Standardy te powinny być objęte mechanizmem certyfikacji, a następnie nadzoru, kontroli i ewaluacji osiągniętych wskaźników.

Zadanie to powinno być zlecone jednej lub kilku instytucjom (np. podział terytorialny). Instytucja ta przeprowadzałaby szkolenia, wdrażała, certyfikowała i kontrolowała jakość pracy Biur Porad Prawnych.

Kolejną kwestią jest kontraktacja ilości porad dla danej instytucji, która przesłaby proces certyfikacji. Naszym zdaniem najbardziej optymalnym rozwiązaniem jest obejmowanie

przez jedną instytucję obszaru ok. 10 – 20 powiatów i tworzenie na tym obszarze odpowiedniej ilości Biur lokalnych (w zależności od wielkości powiatu i liczby mieszkańców). Ilość porad kontraktowana była by na taki właśnie obszar. Jest to uzasadnione z kilku powodów:

- Pozwala na łatwiejsze planowanie, a potem osiągnięcie założonych wskaźników – normalnym bowiem zjawiskiem są okresowe zmiany liczby osób korzystających z porad prawnych na danym terenie. Posiadanie 10-15 Biur Porad Prawnych pozwala na uśrednienie wskaźnika – np. w jednym miesiącu/roku jedno biuro cieszy się dużą frekwencją, w innym zaś mniejszą, a palmę pierwszeństwa przejmują inne. Nie sposób tego przewidzieć.

Większa liczba biur pozwala na opracowanie trafniejszych prognoz, a tym samym bardziej odpowiadający rzeczywistości zapotrzebowaniu poziom zakontraktowanych przez instytucję porad.

- Pozwala na efektywne wykorzystanie kadry. Poszczególne Biura mogą w poszczególnych okresach czasu cieszyć się mniejszą lub więk-

szą frekwencją. Dzięki posiadaniu przez daną instytucję 10-15 Biur istnieje możliwość elastycznego wykorzystywania zasobów kadrowych – np. przesuwania mających mniej klientów doradców do pracy w biurach gdzie generują się kolejki (zwiększanie obsady na dyżurach w poszczególne dni). To efektywne wykorzystanie prawników specjalistów (ich klienci umawiani są ze wszystkich Biur – nie ma sytuacji, że specjalista jedzie do jednej osoby). To także możliwość utrzymania kontynuacji pracy poszczególnych Biur w przypadku chorób, urlopów i wypadków losowych, kiedy personel, któregoś z biur nie może wykonywać w danym dniu pracy (pracownicy innego Biura wypełniają powstałą lukę).

Dodatkową wartością jest możliwość wymiany wiedzy, doświadczeń i przeprowadzania konsultacji w ramach zespołu – to zwiększa potencjał kadry i przekłada się na jakość udzielanych porad.

- Ułatwia działania promocyjno-informacyjne. Media lokalne (gazety, stacje radiowe i telewizyjne) obejmują zwykle swoim zasięgiem teren przynajmniej wielkości dawnych województw.

- System oparty na instytucji prowadzącej 10-15 Biur pozwala na zwiększenie efektywności kosztowej i racjonalności ponoszonych wydatków: koszty reklamy, promocji, działań edukacyjnych, zakupów wyposażenia i materiałów eksploatacyjnych, koszty personelu, funkcjonowania systemu informatycznego itd. To także większa efektywność wykorzystania środków budżetowych przeznaczonych na kontraktowanie liczby porad – potrzeby są lepiej oszacowywane.

- System taki pozwala na łatwiejsze zachowanie standardów, łatwiej obejmuje się go kontrolą i nadzorem.

Powyższe argumenty pokazują, że nadmiernie rozdrobnienie instytucji świadczących bezpłatne porady prawne jest zjawiskiem niekorzystnym. Trudno byłoby zachować odpowiednio wysokie standardy jakości, rozwiązanie takie byłoby drogie i nieefektywne, ciężko byłoby efektywnie kontrolować dużą liczbę instytucji.

Bardzo ważną kwestią - w kontekście ustalania poziomu zakontraktowanej liczby porad - jest również konieczność objęcia

każdej z instytucji wchodzącej w skład systemu bezpłatnego poradnictwa prawnego informatycznym systemem wspomagającym pracę Biur. Wypracowane przez nas rozwiązania w tym zakresie pozwalają na wyeliminowanie negatywnych zjawisk takich jak: kreowanie sztucznych porad, rozbijanie jednej sprawy na kilka spraw itp. Możliwość porównywania jakości swojej pracy i liczby udzielonych porad przez poszczególnych doradców (w systemie wszystkie porady są widoczne dla członków zespołu). System tworzy dodatkowo mechanizmy mobilizujące i samokontrolne. Dzięki temu porady udzielane w naszych biurach są odpowiedzią na realne potrzeby zgłaszających się do nas osób, są rzeczywiste i na odpowiednim poziomie kompetencji doradcy/prawnika (a za tym na odpowiednim poziomie kosztowym).

Cały system jest wydajny, efektywny kosztowo i transparentny.

Dodatkowe analizy:

Milion porad rocznie to realna skala zapotrzebowania na pomoc

prawną w naszym kraju.

Według naszych obliczeń bazujących na ekstrapolacji wyniku osiąganego przez nasze Biura w okresie półrocza na obszarze 8 powiatów szacowane zapotrzebowanie roczne na bezpłatne porady prawne i obywatelskie w całej Polsce oscyluje wokół miliona porad.

Potwierdzają to też badania przeprowadzone przez nas w ramach prac nad diagnozą kwestii poradnictwa prawnego na obszarze 8 powiatów objętych wsparciem w ramach projektu.

Dane zebrane podczas badań pokazują, że na tak wysokie zapotrzebowanie na bezpłatne porady prawne wpływ ma zarówno niski status materialny (aż ¼ mieszkańców dysponuje dochodami mniejszymi niż minimum socjalne), brak świadomości prawnej i nieumiejętność samodzielnego rozwiązywania problemów na drodze prawnej, a także bariery mentalne (przeświadczenie, że pomoc prawnika to przywilej wyłącznie dla osób zamoznych).

System Biur Bezpłatnych Porad Prawnych i Obywatelskich szansą na rozwój i samorealizację dla młodych prawników.

System korporacji prawniczych ogranicza wielu młodym prawnikom możliwości rozwoju, zdobywania doświadczenia i realizacji swoich aspiracji. Aplikanci adwokaccy czy radcowscy wykonują zwykle prace pomocnicze (sporządzają umowy, pisma) i brak im kontaktu z „żywym prawem”. System bezpłatnych Biur Porad Prawnych to dla nich szansa na samorealizację i rozwój.

Dla młodych prawników – aplikantów adwokackich i radcowskich praca w Biurze Porad Prawnych to najlepsza forma edukacji, zdobywania doświadczenia, a także wykształcania w sobie odpowiednich postaw etycznych. Osoba taka ma możliwość realizacji

Poradnictwo prawne w ramach projektu „Mam Prawo”

STOWARZYSZENIE INICJATYW SAMORZĄDOWYCH
ul. Narutowicza 56A; 20-016 Lublin tel./ fax: 81-53 43 203

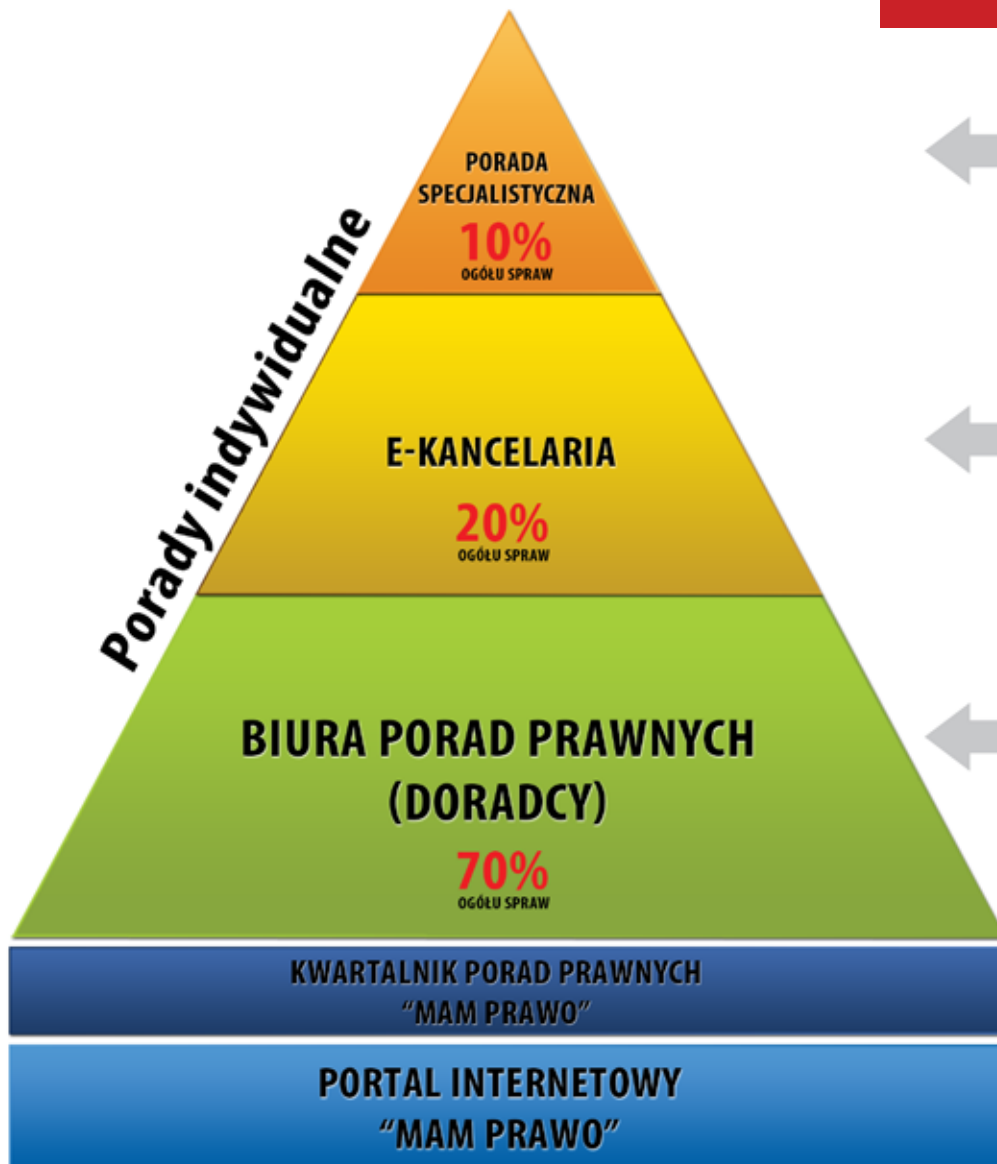
**DO KOŃCA STYCZNIA 2012 r. UDZIELILIŚMY
16 388 porad!**

oraz objęliśmy wsparciem ponad

4 300 osób

naszym celem do końca kwietnia 2014 r. jest udzielenie:

36 000 porad!

Porada prawna udzielana przez prawnika specjalistę: 10% ogółu spraw. Koszt jednostkowy 150-200 zł.

Porada prawna udzielana przez e-kancelarię 20% ogółu spraw. Koszt jednostkowy 40 zł.

Porada prawna udzielana przez doradcę prawnego 70% ogółu spraw. Koszt za godzinę pracy 23,50 zł. Miesięcznie ok. 200-250 porad

Każdy numer ok. 10-15 porad
Koszt egzemplarza 1,35 zł.
Nakład 50 000 egz.

Zbiór porad, wzorów pism oraz elektroniczne wydanie kwartalnika ok 20 000 czytelników miesięcznie

w praktyce misji zawodu prawnika – ma bezpośredni kontakt z ludźmi i ich problemami, uczestniczy aktywnie w ich rozwiązywaniu, niesie realną pomoc. Jak wiemy to od naszych stażystów, dostarcza to ogromnej satysfakcji.

Mając kontakt z problemami wymagającymi orientacji w licznych dziedzinach prawa młody prawnik dodatkowo ugruntowuje i poszerza swoją wiedzę. To wszystko sprawia, że praca zarówno w charakterze etatowego doradcy jak również stażysty czy praktykanta cieszy się w naszym projekcie bardzo dużym zainteresowaniem.

Dowodem na to jest fakt, że dysponując jedynie 6,5 etatu na zadanie związane z zatrudnieniem doradców zaangażowaliśmy już wokół działań projektu 40 prawników – współpracujących z nami na różnych zasadach (doradcy, stażyści, praktykanci, autorzy tekstów, prelegenci podczas konferencji i seminariów tematycznych, prawnicy specjaliści, pracownicy kancelarii prawnej obsługujący porady internetowe w ramach e-kancelarii).

Standaryzacja czyli jeden system w całym kraju.

Porównanie ze sobą różnych form świadczenia bezpłatnych porad prawnych, w tym tych realizowanych ze środków POKL, pokazuje jak różne standardy funkcjonują w tym zakresie.

Większość z nich obarczona jest podstawową wadą – opierają się bowiem na jednorodnym typie udzielania porad np. wyłącznie przez doradców (nie zawodowych prawników) albo wręcz odwrotnie – tylko na zawodowych prawnikach. Jedne standardy oparte są na systemie dyżurów inne na godzinowym rozliczaniu czasu pracy doradców/prawników. Różnie też prezentują się osiągane wyniki. Jedne eksponują liczbę udzielonych porad, inne z kolei liczbę godzin udzielonego wsparcia.

Tak zorganizowane doradztwo powoduje, że marnotrawiona jest znaczna część środków finansowych i potencjału zaangażowanych osób. Bywa bowiem tak, że profesjonalny prawnik, którego koszt wynajęcia jest

wysoki, beczynnie traci czas podczas całodziennego dyżuru (bo nie ma klientów) albo w pewnym sensie nieumiejętnie obsługuje osobę, która przyszła po prostu opowiedzieć o swoich problemach życiowych.

W takiej roli o wiele lepiej sprawdziłby się profesjonalny doradca. W innym znowu przypadku ten sam bardzo dobry skądinąd doradca nie jest w stanie udzielić fachowej porady w sytuacji wymagającej specjalistycznej wiedzy prawnej.

Nie ma również bardzo często potrzeby, aby klient odwiedzał nawet biuro poradnictwa i generował niepotrzebne koszty wynajęcia specjalisty. Wiele prostych pytań prawnych i obywatelskich może zostać obsłużonych przez internet – np. przez stażystów (aplikantów) pracujących pod nadzorem specjalisty. Przykłady można tu mnożyć.

Umiejętne połączenie wszystkich możliwych form udzielania wsparcia pozwala dopiero osiągnąć odpowiednio wysoką efektywność kosztową, wydajność i adekwatność treści sprawy w stosunku do kompetencji osoby udzielającej porady.

Dla wszystkich czy tylko dla wybranych?

W projektowaniu systemu bezpłatnego poradnictwa prawnego jest jeszcze jedna – najważniejsza naszym zdaniem – kwestia do rozstrzygnięcia: Czy dostęp do bezpłatnej pomocy prawnej będzie zapewniony wszystkim obywatelom czy tylko wybranym?

W ministerialnym projekcie przewiduje się wprowadzenie cenzusu majątkowego – poziom dochodów decydować ma o tym, czy danej osobie przysługuje bądź nie prawo do bezpłatnej pomocy prawnej.

Założeniem stojącym u podstaw takiego rozwiązania jest chęć zapewnienia pomocy prawnej przede wszystkim najuboższym.

To słuszną ideą, aczkolwiek jej praktyczność wdrożenia może sprawić, że wiele osób potrzebujących pomocy i nie mających środków na usługi komercyjnie zostanie poza systemem. Może się bowiem okazać, że ktoś o złotówkę przekroczy ustawową kwotę uprawniającą do uzyskania porady albo formalnie będzie osobą posiadającą dochód (np. członkowie rodziny osoby dobrze zarabiającej), ale nie mogącą de facto skorzystać z tych środków.

Takie przykłady można mnożyć. To niewłaściwa i niesprawiedliwa droga. Niezgoda także z założeniami Konstytucji, gwarantującej przecież ochronę prawną każdemu obywatelowi – niezależnie od uzyskiwanych dochodów. Pomoc przedsiębiorstwa świadczona w ramach sieci Biur Porad Prawnych i Obywatelskich powinna być dostępna dla wszystkich – bez żadnych ograniczeń.

To tylko wybrane i naszym zdaniem najważniejsze refleksje dotyczące problematyki bezpłatnego poradnictwa prawnego. Z uwagi na trwające prace nad kształtem ustawy dotyczącej bezpłatnej pomocy prawnej dzielimy się naszym doświadczeniem i wiedzą o organizacji poradnictwa prawnego.

Pragniemy też zapewnić o gotowości i chęci współpracy w tworzeniu nowego systemu z każdą instytucją, która zainteresowana jest rozwojem bezpłatnego poradnictwa prawnego w Polsce.

Dysponujemy wypracowanymi, gotowymi rozwiązaniami i standardami świadczenia porad wraz z ich charakterystyką kosztową, gotowymi rozwiązaniami organizacyjnymi, opracowanymi modelami rekrutacji i szkolenia personelu, wypracowanymi standardami współpracy międzyinstytucjonalnej.

ABC Podatnika-prawa i obowiązki

Małgorzata Repelewicz - doradca

Zbliża się wzmożony okres pracy w Urzędach Skarbowych związany z okresem rozliczeniowym oraz wypełniania wszelkich deklaracji podatkowych, dlatego warto poznać prawa i obowiązki, jakie spoczywają na nas z tytułu ponoszenia ciężaru świadczeń publicznych, w tym płacenia podatków, bowiem nieznanomość prawa szkodzi. Artykuł ten zatem ma na celu przedstawienie praw, jakie przysługują nam, jako podatnikom oraz obywatelom, jakie na nas spoczywają.

PRAWA PODATNIKA

NADPŁATA

Na wstępie podkreślenia wymaga fakt, iż uiszczamy podatek w takiej wysokości, w jakiej się należy, wpłacenie wyższej lub niższej kwoty pociąga bowiem za sobą dodatkowe obowiązki, o których poniżej.

Warto zauważyć, iż w sytuacji powsta-

nia nadpłaty przysługuje nam prawo do jej zwrotu (nadpłata powstaje w sytuacji, kiedy np. wpłacimy podatek wyższy niż powinniśmy, bądź, kiedy zupełnie nie ciążył na nas obowiązek podatkowy, a wpłaty dokonaliśmy). Konieczne jest jednak złożenie wniosku o zwrot nadpłaty we właściwym organie podatkowym. Zgodnie bowiem z ordynacją podatkową nadpłata wraz z jej oprocentowaniem podlega z urzędu zaliczeniu na poczet zaległości po-

datkowych wraz z odsetkami za zwłokę oraz bieżących zobowiązań podatkowych, a w razie ich braku podlega zwrotowi z urzędu, chyba, że złożymy wniosek o zaliczenie nadpłaty na poczet przyszłych zobowiązań podatkowych. Zwrotu nadpłaty urząd dokonuje w gotówce tj. w kasie urzędu lub przekazem pocztowym, bądź na wskazany przez nas rachunek bankowy, wskazany we wcześniej złożonym przez nas w urzędzie formularzu NIP-7, ZAP-3 lub CEIDG-1.

KOREKTA DEKLARACJI

W sytuacji, kiedy przy sporządzeniu deklaracji popełniliśmy błąd dotyczący określenia wysokości zobowiązania podatkowego, wysokości kwoty nadpłaty lub zwrotu podatku oraz innych danych zawartych każdy z nas ma prawo do złożenia korekty deklaracji. Prawo to jednak ulega zawieszeniu na czas trwania postępowania podatkowego lub kontroli podatkowej. Skorygowanie deklaracji natomiast następuje przez złożenie deklaracji korygującej wraz z pismem zawierającym uzasadnienie przyczyn korekty. Ważne jest by dokonać wpłaty zaległego podatku lub zwrócić nadpłatę, nienależenie pobraną wraz z odsetkami. W sytuacji, kiedy złożymy prawnie skuteczną korektę deklaracji wraz z uzasadnieniem przyczyn korekty i dokonamy wpłaty w ciągu 7 dni od dnia złożenia korekty, możemy zastosować obniżoną stawkę odsetek za zwłokę w wysokości $\frac{3}{4}$ podstawowej stawki odsetek za zwłokę.

ODROCZENIE TERMINU PŁATNOŚCI, ROZŁOŻENIE NA RATY, UMORZENIE ZALEGŁOŚCI PODATKOWEJ

Ponadto w przypadku, gdy rozliczamy się za pośrednictwem płatnika tj. uzyskujemy dochód ze stosunku pracy, emerytury, renty itp. lub gdy sami uiszczamy zaliczki na podatek możemy wystąpić do organu podatkowego z wnioskiem o zwolnienie z obowiązku pobierania podatku. Musimy jednak wykazać, iż pobieranie podatku znacznie zagraża naszym ważnym interesom, a w szczególności

egzystencji albo pobrany podatek byłby niewspółmiernie wysoki w stosunku do podatku należnego za okres rozliczeniowy.

Dodatkowo w sytuacji, kiedy przemawia za tym nasz ważny interes lub interes publiczny możemy zwrócić się do organu podatkowego z wnioskiem o:

- Odroczenie terminu płatności podatku lub zapłaty zaległości podatkowej wraz z odsetkami za zwłokę,
- Rozłożenie na raty zapłaty podatku lub zaległości podatkowej wraz z odsetkami za zwłokę,
- Umorzenie w całości lub w części zaległości podatkowej, odsetek za zwłokę lub opłaty prolongacyjnej (jest to opłata za korzystanie z układu ratalnego lub odroczenia).

PISEMNA INTERPRETACJA PRZEPISÓW PODATKOWYCH

W przypadku, jeżeli mamy wątpliwości, co do zastosowania przepisów prawa podatkowego w naszej indywidualnej sprawie, mamy prawo zwrócić się z wnioskiem o udzielenie pisemnej interpretacji. Niniejszej dokonują w imieniu Ministra Finansów Dyrektorzy Izby Skarbowych w Bydgoszczy, Katowicach, Poznaniu i w Warszawie. Przedmiotowy wniosek jednak podlega opłacie w wysokości 40 zł, którą należy wpłacić w terminie 7 dni od dnia złożenia wniosku. W przypadku wystąpienia w jednym wniosku kilku odrębnych stanów faktycznych lub zdarzeń przyszłych pobiera się opłatę od każdego przedstawionego odrębnego stanu faktycznego lub zdarzenia przyszłego.

TERMIN ZAŁATWIENIA SPRAWY

Od organu podatkowego zawsze mamy prawo oczekiwać, iż nasza sprawa zostanie załatwiona bez zbędnej zwłoki, jednak nie później niż w terminie 1 miesiąca, a sprawa szczególnie skomplikowana w terminie 2 miesięcy. Zauważyć należy, iż sprawy

w postępowaniu odwoławczym winny być załatwione nie później niż w terminie 2 miesięcy od dnia otrzymania odwołania przez organ odwoławczy. W sytuacji, kiedy składaliśmy wniosek o przeprowadzenie rozprawy lub rozprawa została wyznaczona z urzędu zała-

Od organu podatkowego zawsze mamy prawo oczekiwać, iż nasza sprawa zostanie załatwiona bez zbędnej zwłoki, jednak nie później niż w terminie 1 miesiąca, a sprawa szczególnie skomplikowana w terminie 2 miesięcy

twienie sprawy powinno nastąpić w terminie 3 miesięcy. O każdym przypadku niezachowania w terminie sprawy organ podatkowy ma obowiązek nas powiadomić podając przyczyny niedotrzymania terminu oraz wskazać nowy termin. Istotny jest fakt, iż mamy prawo czynnie uczestniczyć, osobiście lub za pośrednictwem pełnomocnika w każdej czynności postępowania podatkowego prowadzonego wobec nas. Umożliwia nam to prawo do wglądu do akt sprawy oraz sporządzania z nich notatek, kopii lub odpisów. Przed wydaniem decyzji mamy prawo wypowiedzenia się co do zebranego w sprawie materiału dowodowego w terminie 7 dni od doręczenia zawiadomienia organu podatkowego.

PRZYWRÓCENIE UCHYBIONEGO TERMINU

W szczególnych okolicznościach, gdy nie dotrzynamy terminów ustawowych mamy prawo żądania ich przywrócenia. Organ podatkowy ma obowiązek przywrócić powyższy termin, gdy uprawdopodobnimy, że uchybienie terminowi nastąpiło nie z naszej winy, złożymy wniosek o przywrócenie terminu w ciągu 7 dni od dnia ustania przyczyny uchybienia terminowi, jednocześnie dopełniając czynności dla której był określony termin.

Co jest istotne od każdej decyzji przysługuje nam prawo do wniesienia odwołania w terminie 14 dni od doręczenia niniejszej. Odwołanie wnosi się do właściwego organu odwoławczego za pośrednictwem organu podatkowego, który wydał zaskarżaną przez nas decyzję. Odwołanie powinno zawierać zarzuty przeciw decyzji, określać istotę i zakres żądania, będącego przedmiotem odwołania, oraz wskazywać dowody uzasadniające żądanie. Podobne zasady obowiązują w przypadku zaskarżenia postanowienia, z tym, że na postanowienie przysługuje nam 7-dniowy termin na wniesienie zażalenia, które możemy wnieść tylko wtedy, kiedy ordynacja podatkowa tak stanowi.

ZWROT KOSZTÓW POSTĘPOWANIA

Organ podatkowy zobowiązany jest do zwrotu kosztów postępowania, między innymi kosztów podróży oraz osobistego stawiennictwa się w sytuacji gdy postępowanie zostało wszczęte z urzędu bądź gdy zostaliśmy błędnie wezwani do organu podatkowego. Z żądaniem takim jednak musimy wystąpić do organu podatkowego przed wydaniem decyzji w tej sprawie, pod rygorem utraty tego roszczenia.

W przypadku, jeżeli mamy wątpliwości, co do zastosowania przepisów prawa podatkowego w naszej indywidualnej sprawie, mamy prawo zwrócić się z wnioskiem o udzielenie pisemnej interpretacji.

TAJEMNICA SKARBOWA

Istotny jest fakt, iż wszystkie indywidualne dane zawarte w deklaracjach podatkowych oraz we wszelkich innych dokumentach składanych do organu podatkowego objęte są tajemnicą skarbową, a ujawnienie ich powoduje powstanie odpowiedzialności karnej. Obawa przed ujawnieniem naszych danych jest zatem bezpodstawną i nie znajdującą uzasadnienia w obowiązujących przepisach prawa, które stoją na straży naszej prywatności.

OBOWIĄZKI PODATNIKA

Z przedstawionymi powyżej prawami korelują obowiązki, jakie na nas spoczywają z tytułu uiszczania należności publiczno-prawnych.

TERMIN PŁATNOŚCI

Najważniejsze z perspektywy podatnika jest przestrzeganie terminów płatności, które uzależnione są od sposobu powstania zobowiązania podatkowego, (w drodze decyzji ustalającej wysokość zobowiązania podatkowego – termin płatności wynosi 14 dni od dnia doręczenia decyzji, z mocy prawa – terminy określają przepisy poszczególnych ustaw podatkowych). W sytuacji, bowiem kiedy nie dokonamy wpłaty w ustawowym terminie powstaje zaległość podatkowa, od której jesteśmy zobowiązani naliczyć i zapłacić odsetki ustawowe.

KONTROLA PODATKOWA

Ważny jest fakt, iż dokumenty podatkowe tj. rachunki, faktury, księgi podatkowe itp. jesteśmy zobowiązani przechowywać do czasu upływu terminu przedawnienia zobowiązania podatkowego tj. 5 lat, licząc od końca roku kalendarzowego, w którym upłynął termin płatności podatku. Termin przedawnienia może zostać zawieszony np. od dnia wydania decyzji o rozłożeniu na raty zapłaty podatku lub przerwany np. na skutek zastosowania środka egzekucyjnego, co wydłuży też czas obowią-

ku przechowywania dokumentacji. Powyższe niezbędne jest ze względu na mogącą w tym czasie pojawić się kontrolę podatkową, podczas której jesteśmy zobowiązani do złożenia wyjaśnień, zeznań, dokonania określonej czynności osobiście przez pełnomocnika lub na piśmie oraz okazać się odpowiednimi dokumentami wskazanymi powyżej. Warta zauważenia jest okoliczność, iż organ podatkowy może przyjąć wyjaśnienia, zeznania bądź dokonać czynności w miejscu naszego pobytu, gdy nie można się stawić z powodu choroby, kalectwa bądź innej ważnej przyczyny. Co jest ważne niniejszy obowiązek osobistego stawiennictwa istnieje tylko w granicach województwa naszego zamieszkania lub przebywania. W sytuacji kiedy nie wywiążemy się z powyższym obowiązkiem organ podatkowy może nałożyć na nas karę porządkową.

OPŁATA SKARBOWA

W przypadku wystąpienia przez nas o wydanie zaświadczenia, odpisów, wypisów, kopii dokumentów, jeżeli są składane w postępowaniu administracyjnym lub sądowym musimy się liczyć z obowiązkiem uiszczenia opłaty skarbowej, którą możemy wnieść w formie gotówkowej, bezgotówkowej, jak również na rachunek bankowy właściwego organu podatkowego.

Podsumowując zatem, fakt niewywiązania się przez nas z ciężących obowiązków wynikających z prawa podatkowego może przynieść niekorzystne dla nas konsekwencje finansowe w postaci odsetek ustawowych od powstałych zaległości bądź kar porządkowych z tytułu niewywiązania się z obowiązku wykonania określonych czynności. Bezspornie, zatem w sytuacji, kiedy pojawiają się z naszej strony wątpliwości warto skorzystać z szeregu uprawnień, jakie nam przysługują w świetle obowiązujących przepisów prawa tak, aby skutki błędnie zinterpretowanych przepisów nie przyniosły dla nas negatywnych konsekwencji materialnych. ■

Jak prawidłowo rozliczyć się z Urzędem Skarbowym

Kamila Niziołek-Duda - doradca

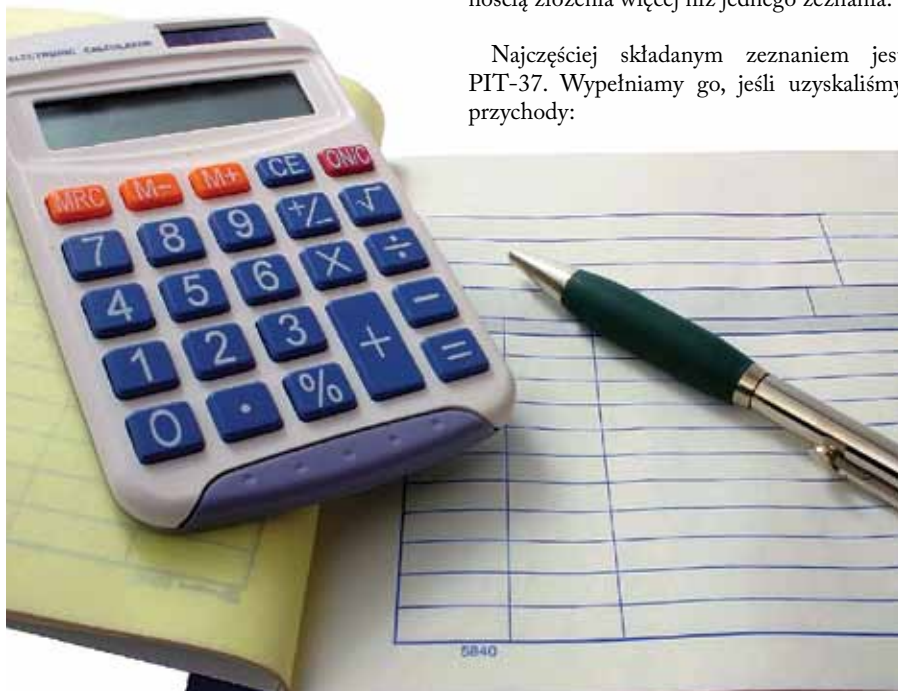
Pierwsze cztery miesiące każdego roku kalendarzowego kojarzą się zarabiającym obywatelom Polski z czasem na rozliczenie podatku dochodowego za miniony rok. Rozliczenie takie mają obowiązek złożyć wszyscy podatnicy, którzy osiągnęli jakiegokolwiek przychód w danym roku podatkowym. Aby prawidłowo wypełnić zeznanie o wysokości osiągniętego dochodu (poniesionej straty) w roku podatkowym wystarczy pamiętać o kilku podstawowych krokach.

Źródła przychodów w danym roku podatkowym

Podatnicy, na których ciąży obowiązek złożenia zeznania, w pierwszej kolejności powinni ustalić, z jakiego źródła osiągnęli przychody w danym roku podatkowym. Źró-

dło osiągniętego przychodu oraz sposób jego opodatkowania decyduje bowiem o rodzaju zeznania, na którym powinniśmy się rozliczyć. Może się również okazać, że w danym roku osiągnęliśmy przychody z kilku źródeł (różnego rodzaju), opodatkowane według odmiennych zasad, co może skutkować koniecznością złożenia więcej niż jednego zeznania.

Najczęściej składanym zeznaniem jest PIT-37. Wypełniamy go, jeśli uzyskaliśmy przychody:

- wyłącznie w Polsce,
- za pośrednictwem płatnika,
- opodatkowane przy zastosowaniu skali podatkowej, w szczególności przychody:
 - ze stosunku pracy (w tym spółdzielczego stosunku pracy), stosunku służbowego oraz pracy nakładczej,
 - z emerytur lub rent krajowych (w tym rent strukturalnych, rent socjalnych), świadczeń przedemerytalnych, zasiłków przedemerytalnych, należności z tytułu członkostwa w rolniczych spółdzielniach produkcyjnych lub innych spółdzielniach zajmujących się produkcją rolną, zasiłków pieniężnych z ubezpieczenia społecznego (np. zasiłki chorobowe),
 - ze stypendiów,
 - z działalności wykonywanej osobiście (np. z umów zlecenia),
 - ze świadczeń wypłaconych z Funduszu Pracy (np. zasiłku dla bezrobotnych) lub z Funduszu Gwaranto-

wanych Świadczeń Pracowniczych,

- z praw autorskich i innych praw majątkowych.

Jeżeli nie spełniamy wyżej wymienionych warunków, bo w roku podatkowym prowadziliśmy działalność gospodarczą czy działały specjalne produkcje rolnicze opodatkowane według skali podatkowej lub uzyskaliśmy dochody z zagranicy lub mamy obowiązek doliczyć do uzyskanych dochodów dochody małoletnich dzieci (wykazywane w załączniku PIT/M), a także gdy osiągnęliśmy dochody z najmu, wówczas rozliczamy się na formularzu PIT-36, w którym jednocześnie wykazujemy przychody (np. wynagrodzenie ze stosunku pracy), jeśli takie osiągnęliśmy. Jeżeli dla dochodów z prowadzonej działalności gospodarczej lub działów specjalnych produkcji rolnej wybraliśmy opodatkowanie jednolitą 19% stawką podatku, składamy odrębne zeznanie na formularzu PIT-36L.

Jeżeli dla przychodów z działalności gospodarczej lub z tytułu umów najmu, podnajmu, dzierżawy lub innych umów o podobnym charakterze wybraliśmy opodatkowanie ry-

czałtem od przychodów ewidencjonowanych, składamy odrębne zeznanie na formularzu PIT-28.

Jeżeli osiągnęliśmy przychody z kapitałów pieniężnych np. z odpłatnego zbycia papierów wartościowych (takich jak akcje, obligacje, certyfikaty inwestycyjne itp.), pochodnych instrumentów finansowych (tj. kontraktów terminowych, opcji itp.) lub z odpłatnego zbycia udziałów w spółkach mających osobowość prawną, składamy odrębne zeznanie na formularzu PIT-38.

Sposób rozliczenia przychodu z odpłatnego zbycia nieruchomości i praw majątkowych (np. spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu, prawa wieczystego użytkowania gruntu) zależy od daty nabycia zbywanej nieruchomości lub prawa. Jeżeli zbywaną nieruchomość lub prawo nabyliśmy:

- do końca 2006 r. składamy deklarację PIT-23,
- w latach 2007-2008 r. rozliczenia podatku dokonujemy w zeznaniu rocznym PIT-36, PIT-36L albo PIT-38,
- po 2008 r. składamy zeznanie roczne PIT-39.

Wszystkie formularze podatkowe można pobrać ze strony internetowej Ministerstwa Finansów pod adresem www.mf.gov.pl i samemu je wydrukować. Takie formularze, jak

Składając wcześniej zeznanie, z którego wynika obowiązek dopłaty podatku, nie musimy jednocześnie dokonać wpłaty podatku na konto Urzędu Skarbowego. Termin zapłaty podatku nie ulega w takiej sytuacji skróceniu i nadal mamy na to czas do 30 kwietnia (dla PIT-28 – do 31 stycznia).

również formularze kserowane z oryginalnych są honorowane w urzędach skarbowych. Należy przy tym pamiętać aby rozliczyć się na formularzu aktualnym dla danego roku podatkowego.

Preferencyjna forma opodatkowania

Małżonkowie oraz osoby samotnie wychowujące dzieci, po spełnieniu określonych w ustawie warunków, mogą – na wniosek wyrażony w zeznaniu PIT-36 albo PIT-37, złożonym w terminie do 30 kwietnia roku następującego po roku podatkowym – skorzystać z preferencyjnej formy opodatkowania swoich dochodów.

Wniosek o łączne opodatkowanie dochodów małżonków możemy również złożyć w sytuacji gdy związek małżeński zawarliśmy prze rozpoczęciem roku podatkowego, a nasz małżonek zmarł w trakcie roku podatkowego, albo pozostawiliśmy w związku małżeńskim przez cały rok podatkowy, a nasz małżonek zmarł po upływie roku podatkowego przed złożeniem zeznania podatkowego.

Preferencyjne opodatkowanie dochodów małżonków polega na określeniu podatku w podwójnej wysokości podatku obliczonego od połowy ich łącznych dochodów. Z preferencyjnego opodatkowania małżonków można również skorzystać w sytuacji, gdy jeden z małżonków nie osiągnął w roku podatkowym żadnych dochodów opodatkowanych według skali podatkowej lub osiągnął dochody w wysokości niepowodującej obowiązku zapłaty podatku.

W przypadku osoby samotnie wychowującej dzieci preferencja polega na tym, że podatek określa się w podwójnej wysokości podatku obliczonego od połowy dochodów osoby samotnie wychowującej dziecko.

Przed dokonaniem rozliczenia na preferen-

cyjnych zasadach powinniśmy upewnić się, że spełniamy wszystkie warunki określone w ustawie, uprawniające do ich zastosowania.

Ulgi i odliczenia podatkowe

Po spełnieniu określonych w ustawie warunków podatnik może odliczyć:

a) od dochodu:

- składki na obowiązkowe ubezpieczenie społeczne, potrącone ze środków podatnika, w tym składki zapłacone za granicą,
- ulgę rehabilitacyjną,
- dokonane w roku podatkowym zwroty nienależnie pobranych świadczeń, które uprzednio zwiększyły dochód podlegający opodatkowaniu, w kwotach uwzględniających pobrany podatek dochodowy, jeżeli zwroty te nie zostały potrącone przez płatnika,
- darowizny przekazane: na cele organizacji prowadzącej działalność pożytku publicznego

- ulgę internetową,
- ulgę na nabycie nowej technologii (dotyczy podatnika prowadzącego działalność gospodarczą),
- ulgę odsetkową od kredytu czy pożyczki mieszkaniowej.

b) od podatku:

- składki na obowiązkowe ubezpieczenie zdrowotne podatnika,
- ulgę na dzieci,
- ulgę dla osób osiągających dochody z pracy wykonywanej za granicą,
- ulgę z tytułu systematycznego oszczędzania w kasie mieszkaniowej (dotyczy podatnika, który przed 1 stycznia 2002 r. nabył do niej prawo),
- ulgę z tytułu wydatków poniesionych na ubezpieczenie społeczne osoby zatrudnionej w ramach umowy aktywizacyjnej, zawartej przed 1 stycznia 2007 r.

Korzystając z ulg podatkowych, do zeznania należy dołączyć odpowiednie załączniki. Przy ulgach mieszkaniowych jest to PIT/D, przy pozostałych odliczeniach PIT/O. Możliwość skorzystania z powyższych odliczeń jest uzależniona od sposobu opodatkowania uzyskanych dochodów i rodzaju składanego zeznania.

Obliczenie zobowiązania podatkowego

Po ustaleniu osiągniętych w danym roku podatkowym źródeł przychodów, zapoznaniu się z zasadami ich opodatkowania (według skali podatkowej, jednolitej stawki 19% czy ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych) oraz wybraniu formularza zeznania odpowiedniego do ich rozliczenia, możemy przystąpić do obliczenia zobowiązania podatkowego.

Generalną zasadą jest opodatkowanie dochodu, a nie przychodu (wyjątek stanowi

zeznanie PIT-28, gdzie ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych opodatkowany jest przychód). Dlatego obliczając zobowiązanie podatkowe w pierwszej kolejności ustalamy kwotę dochodu poprzez pomniejszenie przychodu o koszty uzyskania przychodów.

Ustawa przewiduje różne zasady ustalania kosztów uzyskania przychodów w zależności od rodzaju przychodu.

Wykazane w zeznaniu dochody sumujemy i od sumy tych dochodów możemy odjąć przysługujące nam odliczenia. W ten sposób ustalamy podstawę opodatkowania, od której obliczamy podatek przy zastosowaniu stawki wynikającej ze skali podatkowej (18% i 32%). Obliczony podatek możemy pomniejszyć o przysługujące nam odliczenia (np. o kwotę składki na obowiązkowe ubezpieczenie zdrowotne w wysokości 7,75% podstawy jej wymiaru, kwotę ulgi na dzieci). Od tak wyliczonej kwoty podatku należnego odejmujemy sumę zapłaconych zaliczek. W zależności od

wysokości pobranych (odprowadzonych) zaliczek na podatek, może powstać nadpłata albo dopłata podatku.

Podstawę opodatkowania jak również sam podatek należy zaokrąglić do pełnych złotych w ten sposób, że końcówki kwot wynoszące mniej niż 50 groszy pomija się, a końcówki kwot wynoszące 50 i więcej groszy podwyższa się do pełnych złotych.

Złożenie zeznania

Wypełnione zeznanie podatkowe mamy obowiązek podpisać. Jeżeli składamy zeznanie wspólnie z małżonkiem, zeznanie podpisuje również małżonek, chyba że upoważnił nas do złożenia wniosku o łączne opodatkowanie dochodów. W takiej sytuacji wystarczy tylko nasz podpis, ale wówczas musimy pamiętać, że jest to równoznaczne ze złożeniem przez nas oświadczenia (pod rygorem odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznania) o upoważnieniu nas przez małżonka do złożenia tego wniosku w jego imieniu. Zeznanie może być podpisane przez pełnomocnika. Warunkiem jest złożenie do Urzędu Skarbowego odpowiedniego pełnomocnictwa do podpisywania zeznania. Jeżeli zeznanie składamy wspólnie z małżonkiem, pełnomocnictwo do podpisania zeznania jest skuteczne, gdy zostało udzielone temu samemu pełnomocnikowi przez oboje małżonków. Podpisanie zeznania przez pełnomocnika zwalnia nas/malżonka z obowiązku jego podpisania.

Podpisane zeznanie następnie należy złożyć do dnia:

- 31 stycznia roku następującego po roku podatkowym – dotyczy to zeznania PIT-28;
- 30 kwietnia roku następującego po roku podatkowym – dotyczy to zeznań: PIT-36, PIT-36L, PIT-37, PIT-38 i PIT-39, do Urzędu Skarbowego właściwego według naszego miejsca zamieszkania w ostatnim dniu roku

podatkowego, a gdy zamieszkanie w Polsce ustało przed tym dniem — według ostatniego miejsca zamieszkania w Polsce.

Zeznanie możemy złożyć:

- osobiście w kancelarii Urzędu Skarbowego, gdzie otrzymamy potwierdzenie jego złożenia,
- listem poleconym w polskiej placówce pocztowej operatora publicznego (Poczta Polska), wówczas będziemy mieć pewność, że list z zeznaniem dotrze do Urzędu Skarbowego,
- do „urzędomatu” (jest to specjalne urządzenie do przyjmowania dokumentów podatkowych, wydające potwierdzenie ich przyjęcia), które mogą być umieszczone nie tylko w Urzędzie Skarbowym, ale także w innych miejscach, np. w Urzędzie Gminy,
- przez Internet w formie dokumentu elektronicznego, w tym również w uproszczony sposób, tj. bez konieczności potwierdzania go kwalifikowanym podpisem elektronicznym.

Dowodem złożenia zeznania w formie elektronicznej jest Urzędowe Poświadczenie Odbioru, które zawiera m.in. datę przyjęcia zeznania przez system e-Deklaracji decydującą o terminowości złożenia zeznania. Przed wypełnieniem interaktywnego formularza warto zapoznać się z instrukcją dostępną na stronie: www.e-deklaracje.gov.pl.

Skutki rozliczenia podatku

Jeżeli w zeznaniu wykazaliśmy kwotę nadpłaty podatku, wówczas Urząd Skarbowy ma na jej zwrot trzy miesiące od dnia złożenia tego zeznania. Jeżeli jednak złożymy korektę zeznania, termin do zwrotu nadpłaty liczony jest od dnia skorygowania zeznania. W sytuacji gdy mamy zaległości podatkowe

przysługująca nam nadpłata zostanie z urzędu zaliczona na poczet tych zaległości.

Zwrot nadpłaty następuje w gotówce (w kasie urzędu lub przekazem pocztowym), jeżeli nie jesteśmy zobowiązani do posiadania rachunku bankowego lub na wskazany przez nas rachunek bankowy.

Nadpłata zwracana przekazem pocztowym jest pomniejszana o koszty jej zwrotu, których wysokość zależy od kwoty nadpłaty.

Nadpłata, której wysokość nie przekracza kosztów upomnienia w postępowaniu egzekucyjnym (tj. 8,80 zł) podlega z urzędu zaliczeniu na poczet zaległości podatkowych oraz bieżących lub przyszłych zobowiązań podatkowych, chyba że wystąpimy o jej zwrot. Wówczas zwrot dokonywany jest wyłącznie w kasie urzędu.

Jeżeli w zeznaniu wystąpi różnica między podatkiem należnym a sumą odprowadzonych zaliczek (dopłata), jesteśmy zobowiązani do wpłacenia tej kwoty w terminie do 31 stycznia dla PIT-28 oraz do 30 kwietnia dla pozostałych zeznań.

Za termin dokonania zapłaty podatku uważa się:

- przy zapłacie gotówką — dzień wpłacenia kwoty podatku w kasie Urzędu Skarbowego lub na rachunek tego urzędu w banku, w placówce pocztowej, w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej,
- w obrocie bezgotówkowym — dzień obciążenia naszego rachunku bankowego lub naszego rachunku w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej na podstawie polecenia przelewu.

Jeżeli nie zapłacimy podatku w terminie powstanie zaległość podatkowa, od której musimy, bez wezwania urzędu skarbowego, naliczyć i zapłacić odsetki za zwłokę.

Dane adresowe organów podatkowych oraz numery rachunków są dostępne na stronie internetowej Ministerstwa Finansów pod adresem www.mf.gov.pl w zakładce Administracja Podatkowa / Dane adresowe organów podatkowych.

Jeżeli zorientujemy się, że w już złożo-

nym do Urzędu Skarbowego zeznaniu popełniliśmy błąd, powinniśmy złożyć korektę zeznania wraz z pisemnym uzasadnieniem przyczyn korekty. Korektę zeznania składa się na właściwym formularzu, na którym w rubryce „cel złożenia formularza” zaznaczamy kwadrat „korekta zeznania”.

Jeżeli podczas czynności sprawdzających Urząd Skarbowy sam stwierdzi, że nasze zeznanie zawiera niewielkie błędy rachunkowe lub inne oczywiste omyłki (np. nieprawidłowe zaokrąglenia czy zamiana kolejności cyfr — tzw. czeski błąd), wówczas może we własnym zakresie skorygować te błędy na kserokopii złożonego przez nas zeznania. Uwierzytelniona kopia poprawionego zeznania zostanie nam przesłana do akceptacji. Mamy 14 dni od dnia jej doręczenia na ewentualne wniesienie sprzeciwu, które powoduje automatyczne anulowanie korekty Urzędu Skarbowego.

Jeżeli mamy przejściowe trudności finansowe, uniemożliwiające zapłatę należnego podatku w terminie, możesz zwrócić się do Naczelnika Urzędu Skarbowego o udzielenie ulgi w spłacie zobowiązań podatkowych.

W przypadkach uzasadnionych ważnym interesem podatnika lub interesem publicznym, naczelnik Urzędu Skarbowego może wydać decyzję:

- odraczającą termin płatności podatku lub rozkładającą jego zapłatę na raty,
- odraczającą lub rozkładającą na raty zapłatę zaległości podatkowej wraz z odsetkami za zwłokę,
- umarzającą w całości lub w części zaległości podatkowej, odsetki za zwłokę lub opłatę prolongacyjną.

Należy jednak pamiętać, że ulgi te przyznawane są wyjątkowo, tylko w szczególnie uzasadnionych sytuacjach. Warto złożyć zeznanie

jak najwcześniej.

W ten sposób możemy: szybciej otrzymać nadpłatę, jeśli wynika ona ze składanego zeznania. Składając wcześniej zeznanie, z którego wynika obowiązek dopłaty podatku, nie

musimy jednocześnie dokonać wpłaty podatku na konto Urzędu Skarbowego. Termin zapłaty podatku nie ulega w takiej sytuacji skróceniu i nadal mamy na to czas do 30 kwietnia (dla PIT-28 – do 31 stycznia). ■

Ulgi i zwolnienia podatkowe. Komu przysługują i w jakiej wysokości?

Marcin Żardecki - doradca

Pożegnaliśmy stary, 2011 rok, pełni entuzjazmu i nadziei z nowymi postanowieniami wkraczamy w rok 2012. Jednak owładnięci tą sentymentalną aurą nie możemy zapominać, iż początek nowego roku niesie ze sobą szereg obowiązków, którym musimy sprostać. Aby w pełni zakończyć miniony rok, musimy dokonać rozliczenia naszych dochodów z Urzędem Skarbowym. I choć niejednemu spędza to sen z powiek, warto zapoznać się z garścią informacji, które rozwieją wątpliwości dotyczące tajemniczo brzmiącego podatku dochodowego od osób fizycznych, a zwłaszcza przysługujących ulg i zwolnień podatkowych.

Często mówimy: „muszę rozliczyć PIT” i słusznie, bo nazwa PIT to dokładnie podatek od dochodów osobistych, z angielskiego Personal Income Tax, który obejmuje dochody osób fizycznych. „Pitem” nazywamy także druki urzędowe, na których składamy roczne zeznanie podatkowe. W Polsce opodatkowanie podatkiem dochodowym osób fizycznych regulują dwie ustawy: ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz ustawa z dnia 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne.

Warto na początek wskazać kilka cech podatku dochodowego wynikających z ustawy. Przede wszystkim jest to podatek osobisty, co oznacza, że podatnikiem

jest każda osoba fizyczna osiągająca dochód. Na osobach fizycznych mających miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej ciąży obowiązek podatkowy. Oznacza to, że osoby te podlegają obowiązkowi zapłaty podatku w Polsce od całości uzyskanych dochodów. Musimy jednak pamiętać, że osoby, które na stałe zamieszkują w Polsce, to według definicji prawa podatkowego takie, które przebywają w kraju dłużej niż 183 dni w ciągu roku podatkowego. Osoby fizyczne zamieszkałe na stałe za granicą czy osoby, których pobyt w Rzeczypospolitej Polskiej trwał krócej niż 183 dni w roku

podatkowym podlegają tzw. ograniczonemu obowiązкови podatkowemu. Płacą oni w kraju podatek dochodowy tylko od dochodów uzyskiwanych na terenie Rzeczypospolitej Polskiej.

PIT jest także podatkiem bezpośrednim, obliczanym przez samych podatników lub przez płatników, którymi są najczęściej pracodawcy, organy wypłacające renty, emerytury czy podmioty wypłacające pensje. Podatek dochodowy od osób fizycznych jest oparty na zasadzie równości, gdyż wszyscy podatnicy uzyskujący jednakowe dochody są tak samo traktowani i nie ma znaczenia czy dochód uzyskany jest z działalności gospodarczej prowadzonej na własny rachunek, wolnych zawodów, pracy najemnej, emerytur czy rent.

Opodatkowaniu podatkiem dochodowym podlegają wszelkiego rodzaju dochody czyli dodatnia różnica między sumą przychodów a kosztami ich uzyskania w danym roku podatkowym. Jeżeli podatnik uzyskuje dochody z więcej niż jednego źródła, przedmiotem opodatkowania w danym roku podatkowym jest suma dochodów ze wszystkich źródeł przychodów, czyli nadwyżka sumy przychodów z tego źródła nad kosztami ich uzyskania osiągnięta w roku podatkowym. Należy przy tym pamiętać, że przychód to wg definicji ustawowej, otrzymane lub postawione do dyspozycji podatnika w roku kalendarzowym pieniądze i wartości pieniężne oraz wartość otrzymanych świadczeń w naturze i innych nieodpłatnych świadczeń. Do źródeł przychodów należą więc m.in. świadczenia z najmu, dzierżawy, sprzedaży nieruchomości czy prawa wieczystego użytkowania.

Kiedy już ustalimy wszystkie źródła przychodów aby właściwie obliczyć podatek musimy określić podstawę opodatkowania, a więc sumę dochodów z poszczególnych źródeł przychodów czyli kwotę, która będzie naszym punktem wyjścia przy obliczaniu podatku. Mając określoną podstawę opo-

datkowania możemy przejść do najbardziej interesującego momentu w całym procesie wypełniania PIT-u czyli ulg i zwolnień podatkowych. Konstrukcja ulgi podatkowej polegać może na możliwości odliczenia pewnych ściśle określonych wydatków od podstawy opodatkowania przed opodatkowaniem, możliwości odliczenia określonych wydatków od należnego podatku albo możliwości zastosowania w niektórych przypadkach niższej stawki podatkowej od powszechnie obowiązującej. Ulgę dzielimy zatem na te odliczane od uzyskanego dochodu i odliczane od podatku.

W pierwszej kolejności rozpatrzmy kwestię ulg odliczanych od dochodu. Podatnikowi, któremu w latach 2002-2006 został udzielony kredyt mieszkaniowy przysługuje prawo do odliczania wydatków na spłatę odsetek:

- od kredytu mieszkaniowego,
- od kredytu (pożyczki) zaciągniętego na spłatę kredytu mieszkaniowego,
- od każdego kolejnego kredytu (pożyczki) zaciągniętego na spłatę kredytu (pożyczki), o którym mowa powyżej.

Od dochodu możemy odliczyć zatem wydatki na spłatę odsetek od kredytu mieszkaniowego udzielonego po 1 stycznia 2002 roku do upływu terminu spłaty określonego w umowie o kredyt mieszkaniowy zawartej przed dniem 1 stycznia 2007 roku, nie dłużej jednak niż do dnia 31 grudnia 2027 roku.

Odliczeniu podlegają odsetki od tej części kredytu, która nie przekracza kwoty odpowiadającej 325.990 zł. Odliczeniu podlegają

odsetki za cały okres ich spłacania.

Kolejną ulgą jest odliczenie kwoty do 50% poniesionych wydatków na nabycie nowych technologii. Trzeba jednak spełnić szereg rygorystycznych warunków aby skorzystać z tej ulgi.

„Nowa technologia” to rozwiązanie technologiczne, które nie jest stosowane na świecie przez okres dłuższy niż ostatnich 5 lat, co musi potwierdzić opinia niezależnej jednostki naukowej.

Do tej kategorii ulg odliczanych od dochodu zaliczamy również odliczenia z tytułu darowizn przekazanych na cele organizacji prowadzących działalność o charakterze pożytku publicznego, kultu religijnego i krwiodawstwa realizowanego przez honorowych dawców krwi (w wysokości ekwiwalentu pieniężnego za pobraną krew). Odliczenia dokonujemy w wysokości darowizny, nie więcej jednak niż do kwoty stanowiącej 6% dochodu. Z tego typu odliczeniem również wiążą się pewne formalności, których musimy dopełnić. Przede wszystkim musimy udokumentować, iż na dzień przekazania darowizny instytucja, której przekazaliśmy pieniądze była równoważną organizacją pożytku publicznego. Oczywiście jest również wymóg przedstawienia dowodu wpłaty na rachunek bankowy obdarowanego - w przypadku darowizny pieniężnej. Z kolei honorowe oddanie krwi musimy udokumentować zaświadczeniem jednostki organizacyjnej realizującej zadania w zakresie pobierania krwi o ilości bezpłatnie oddanej krwi lub jej składników przez krwiodawcę.

Szeroką grupą ulg są ulgi z tytułu wydatków na cele rehabilitacyjne oraz wydatków związanych z ułatwieniem wykonywania czynności życiowych, poniesionych w roku podatkowym przez podatnika będącego osobą niepełnosprawną lub podatnika, na którego utrzymaniu są osoby niepełnosprawne.

Do tej kategorii ulg zaliczamy ulgę w kwocie nieprzekraczającej 2280 zł rocznie:

- na opłacenie przewodników osób niewidomych oraz osób z niepełnosprawnością narządu ruchu,
- na utrzymanie przez osoby niepełnosprawne i niedowidzące oraz osoby z niepełnosprawnością narządu ruchu psa asystującego,
- z tytułu używania samochodu osobowego, stanowiącego własność (współwłasność) osoby niepełnosprawnej

sprawnej zaliczonej lub podatnika mającego na utrzymaniu osobę niepełnosprawną albo dzieci niepełnosprawne, które nie ukończyły 16 roku życia, dla potrzeb związanych z koniecznym przewozem na niezbędne zabiegi leczniczo-rehabilitacyjne.

Na zakup leków przysługuje nam ulga w wysokości różnicy między kwotą wydaną, a kwotą 100 zł miesięcznie, jeśli lekarz specjalista stwierdzi, że osoba niepełnosprawna powinna stale lub czasowo stosować określone leki. Należy jednak pamiętać, że ulga

rehabilitacyjna przysługuje, jeżeli wydatki nie zostały sfinansowane (dofinansowane) ze środków Narodowego Funduszu Zdrowia, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, zakładowego funduszu rehabilitacji osób niepełnosprawnych lub ze środków zakładowego funduszu świadczeń socjalnych albo nie zostały zwrócone podatnikowi w jakiegokolwiek innej formie. Jeżeli natomiast wydatki były częściowo dofinansowane z tych funduszy, odliczeniu podlega różnica pomiędzy poniesionymi wydatkami a kwotą sfinansowaną.

Ulgą rehabilitacyjną przysługuje również podatnikom, na których utrzymaniu pozostają bliskie osoby niepełnosprawne, jak współmałżonek, dzieci, rodzice, teściowie, rodzeństwo, zięciowie i synowie, jeżeli w roku podatkowym dochody tych osób niepełnosprawnych nie przekraczają kwoty 9120 zł.

Od dochodu odliczamy również składki zapłacone w roku podatkowym bezpośrednio na własne ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe oraz wypadkowe podatnika oraz osób z nim współpracujących oraz składki potrącone w roku podatkowym przez płatnika ze środków podatnika. Ulgę tą odliczamy w kwocie faktycznie zapłaconej.

Odliczeniu podlegają również dokonane w roku podatkowym zwroty nienależnie pobranych świadczeń np. rent, które uprzednio zwiększyły dochód podlegający opodatkowaniu. Wystarczy przedstawić dokument stwierdzający zwrot świadczenia, by móc odliczyć od dochodu całość faktycznie poniesionych wydatków.

Warto zauważyć pewne udogodnienia dotyczące ulgi internetowej. Robiąc rozliczenie za miniony rok zamiast faktury możemy przedstawić Urzędowi Skarbowemu jakiegokolwiek inne dowody np. rachunki, paragony i potwierdzenia przelewów bankowych, które poświadczą zapłatę za korzystanie z sieci

Internet. Możemy również odliczyć koszty korzystania z Internetu mobilnego np. w telefonach komórkowych oraz koszty połączeń telefonicznych, jeśli korzystamy z tzw. internetowych programów do łączenia rozmów telefonicznych. Jeśli mamy kablówkę, Internet i telefon w jednym, możemy odliczyć korzystanie z sieci pod warunkiem, że są one wydzielone na fakturze. Ulga internetowa to kwota nieprzekraczająca w roku podatkowym wartości 760 zł.

Wszystkie wymienione wyżej ulgi to kwoty odliczane od dochodu stanowiącego podstawę opodatkowania. Podatek obliczamy na podstawie kwoty uzyskanej po dokonaniu odliczeń. Pamiętajmy jednak, że od już obliczonego podatku mamy prawo odjąć pewne kwoty wynikające z drugiej kategorii ulg – właśnie odliczanych od podatku. Przede wszystkim od podatku możemy odliczyć składkę na ubezpieczenie zdrowotne. Składka na ubezpieczenie wynosi 9% podstawy jej ustalenia rocznie. Odliczeniu podlega jednak tylko 7,75% tej podstawy.

Od podatku możemy odliczyć również ulgę z tytułu wychowywania dzieci. Odliczeniu podlega kwota 92,67 zł miesięcznie na każde dziecko, własne i przysposobione, zarówno niemowlę, jak i studenta. W sumie jest to kwota 1112,04zł. Przysługuje ona od miesiąca, w którym podatnik wykonywał władzę rodzicielską albo sprawował opiekę nad małoletnim dzieckiem (odliczenie dotyczy łącznie obojga rodziców).

Odliczenie przysługuje również podatnikom utrzymującym pełnoletnie dzieci, w związku z wykonywaniem ciężącego na nich obowiązku alimentacyjnego.

Wreszcie odliczeniu od podatku podlegają wpłaty na rzecz organizacji pożytku publicznego działającej na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego do wysokości 1% kwoty obliczonej.

Kwota uzyskana po odliczeniu wszelkich ulg stanowi kwotę podatku, którą musimy uiścić za miniony rok podatkowy.

Pamiętajmy jednak, że poza tak obliczonym podatkiem, przy zastosowaniu progresywnej stawki podatkowej, z reguły 18% (wyższą, 32% stawkę podatku płaci około 1% podatników, po przekroczeniu ustawowego progu), oddzielnemu opodatkowaniu podlegają dochody, które zostały obciążone stawkami proporcjonalnymi o różnej wysokości. Należą do nich m.in. dochody z tytułu autorskich w wysokości 50% uzyskanych przychodów, wygrane w konkursach i grach obciążone 10% stawką, wynagrodzenia za udzielanie pomocy policji czy organom kontroli skarbowej w wysokości 20%, dochody z działalności literackiej czy z uprawiania sportu, których również nie łączy się z innymi dochodami i w tych przypadkach opodatkowanie ustala się w formie ryczałtu w wysokości 20% uzyskanego przychodu. Pewnym charakterystycznym, sanacyjnym rozwiązaniem jest 75% stawka podatkowa stosowana do dochodów z

Opodatkowaniu podatkiem dochodowym podlegają wszelkiego rodzaju dochody, czyli dodatnia różnica między sumą przychodów a kosztami ich uzyskania w danym roku podatkowym.

nieujawnionych źródeł przychodu.

Ważną kwestią dotyczącą podatku dochodowego od osób fizycznych jest temat przychodów zwolnionych z opodatkowania. Warto wskazać kilka rodzajów świadczeń, które takim zwolnieniu podlegają. Są to m.in.:

- wygrane w grach liczbowych, loteriach pieniężnych, grze telebingo, zakładach wzajemnych, loteriach promocyjnych, loteriach audiotekstowych i loteriach fantowych, gdy jednorazowa wartość wygranych nie przekracza 2280 zł,

- stypendia dla uczniów i studentów do wysokości nieprzekraczającej w roku podatkowym kwoty 3800 zł,

- wartość świadczeń otrzymanych przez studentów od uczelni w związku ze skierowaniem przez uczelnię na studenckie praktyki zawodowe do wysokości nieprzekraczającej w roku podatkowym kwoty 2280 zł,

- alimenty na rzecz dzieci, które nie ukończyły 25 roku życia oraz bez względu na wiek na rzecz dzieci, które otrzymują zasiłek (dodatek) pielęgnacyjny lub rentę socjalną - bez limitu.

Zwolnienia te ograniczają w pewien sposób powszechny charakter podatku dochodowego, chociaż właśnie powszechność i równość legły u podstaw konstrukcji PIT. Katalog tych zwolnień jest bardzo rozbudowany, ulega licznym i częstym zmianom, najczęściej rozszerzającym. Zwolnienia są czasem następstwem przywilejów uzyskanych przez różne grupy podmiotów przed wejściem w życie ustawy, a także efektem różnych nacisków parlamentarnych.

Obliczenie kwoty podatku dochodowego od dochodów osiąganych przez osoby fizyczne jest procedurą skomplikowaną i niełatwą, wymagającą szczegółowej wiedzy. Oparty na technice samoobliczania podatek może być zweryfikowany przez Urzędy Skarbowe, które mają prawo ostatecznego skorygowania obliczonego i uiszczanego przez podatnika (płatnika) podatku lub jego zaliczki poprzez wydanie decyzji określającej wysokość zobowiązania podatkowego. Aby uniknąć nieprzyjemnych konsekwencji błędów w zeznaniach podatkowych i dotkliwych kar finansowych, warto zasięgnąć porady specjalisty z zakresu prawa finansowego i podatkowego. ■

Dochody zagraniczne w zeznaniu podatkowym

Łukasz Fałkowski - radca prawny, doradca

Podatnik będący polskim rezydentem podatkowym w rocznym zeznaniu podatkowym wykazać musi nie tylko przychody uzyskane na terytorium kraju, ale również wszystkie inne przychody uzyskane w danym roku (nieograniczony obowiązek podatkowy).

Polskim rezydentem podatkowym, który całość swoich przychodów rozlicza na terytorium Rzeczypospolitej jest podmiot, który posiada w Rzeczypospolitej miejsce zamieszkania, przez co należy rozumieć, że osoba:

- posiada na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej centrum interesów osobistych lub gospodarczych (ośrodek interesów życiowych),
- przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej dłużej niż 183 dni w roku podatkowym

Polski podatnik osiągać może zatem zarówno dochody położone na terytorium kraju, jak i dochody pochodzące z zagranicy czy też wypłacane mu przez zagraniczne przedsiębiorstwa – nawet w przypadku wykonywania zleceń na terytorium kraju. Wszystkie przychody rozliczy on w Polsce, w rocznym zeznaniu podatkowym.

Obowiązek wykazania dochodów w Polsce nie jest uzależniony od źródła dochodów. Innymi słowy – niezależnie, czy podatnik wykonuje umowę o pracę, sprzedaje prawa

autorskie czy też wynajmuje nieruchomości – przychody według polskiego ustawodawcy powinny być wykazane w Polsce i w Polsce opodatkowane. Co więcej podatnik jest również zobowiązany rozliczać przychody z tytułu prowadzonej za granicą pozarolniczej działalności gospodarczej.

Umowy międzynarodowe mają za zadanie spowodować, by nie wystąpiło dwukrotne opodatkowanie tych samych przychodów – w kraju zarobkowania oraz w kraju rezydencji (zamieszkania). Mogą one zakładać, że:

- jakieś przychody w ogóle nie podlegają opodatkowaniu w jednym państwie (przychody opodatkowane tylko w państwie zarobkowania lub tylko w państwie rezydencji),

- opodatkowanie w obu państwach, ale pobór podatku w jednym z Państw, tylko do wartości określonego limitu (np. odsetki mogą być także opodatkowane w tym Umawiającym się Państwie, w którym powstają, i zgodnie z ustawodawstwem tego Państwa, lecz gdy odbiorcą jest ich właścicielem, podatek ustalony w ten sposób nie może przekroczyć 10% kwoty brutto tych odsetek),

- opodatkowanie przychodów w obu państwach - rezydencji i zarobkowania, z prawem do zastosowania określonych zasad unikania podwójnego opodatkowania: zwolnienia z progresją lub proporcjonalnego odliczenia

Zasada odliczenia proporcjonalnego

Jeżeli umowa o unikaniu podwójnego opodatkowania nakazuje zastosować zasadę odliczenia proporcjonalnego lub też nie stanowi o zastosowaniu jakiejkolwiek metody, ewentualnie jeśli umowa o unikaniu podwójnego opodatkowania w ogóle nie była z danym krajem zawarta, polski rezydent podatkowy ma obowiązek:

1. w zeznaniu rocznym wykazać przychody z zagranicy (załącznik PIT/ZG) - jest to załącznik do zeznania PIT-36, PIT-36L i PIT-38; wykazujemy w nim dochody uzyskane za granicą i zapłacony tam podatek.

2. odliczyć podatek zapłacony u źródła, w kraju obcym, ale tylko proporcjonalnie nie więcej, niż podatek, który należy zapłacić z tego tytułu w Polsce w zakresie przypadającym na kwotę dochodu

z zagranicy (czyli proporcjonalnie do dochodu z zagranicy).

Zatem jeśli podatek za granicą byłby wyższy niż w Polsce – konieczne będzie odliczenie części podatku zagranicznego, nie będzie można odliczyć go w całości.

Zasada zwolnienia z progresją

Stosowanie tej zasady zwalnia z opodatkowania w Polsce kwoty uzyskane za granicą, ale może wpływać na stopień skali podatkowej stosowanej do wynagrodzeń krajowych.

Jeżeli podatnik poza przychodami uzyskanymi za granicą nie uzyskiwał w kraju innych przychodów, nie musi on składać w takim przypadku deklaracji podatkowej. Natomiast w przypadku zastosowania zasady proporcjonalnego odliczenia – deklarację trzeba złożyć.

Zarobkowanie w Polsce nawet kwoty poniżej 3091 zł (kwota wolna od podatku) zobowiązuje nas do doliczenia przychodów z zagranicy rozliczanych na zasadzie zwolnienia z progresją i wykazania źródła przychodów w rocznej deklaracji podatkowej.

Odliczanie podatku zagranicznego 2011

W zeznaniu za rok 2011 kwoty podatku wyrażone w walutach obcych wykazujemy po przeliczeniu na złote według kursów z dnia otrzymania lub postawienia do dyspozycji podatnika, ogłaszanych przez bank, z którego usług korzystał podatnik i mających zastosowanie przy kupnie walut. Jeżeli podatnik nie korzysta z usług banku, przychody przelicza się na złote według kursu średniego walut obcych z dnia uzyskania przychodów, ogłaszanego przez NBP. Załącznik wypełnia się odrębnie dla każdego państwa uzyskania dochodu. Małżonkowie bez względu na sposób rozliczenia rocznego składają odrębny załącznik PIT/ZG(1)

E-deklaracja podatkowa

Maciej Kwieciński - doradca

Złożenie deklaracji podatkowej przez internet jest najszybszym i najprostrzym sposobem rozliczenia się z fiskusem. Można to zrobić nie wychodząc z domu. Dzięki temu zaoszczędzimy czas, a często również i nerwy

W tym roku Ministerstwo Finansów ułatwiło jeszcze bardziej tą procedurę. Zwolniono większość e-deklaracji od posiadania ważnego podpisu elektronicznego weryfikowanego za pomocą ważnego kwalifikowanego certyfikatu. Wystarczy jedynie podać podstawowe dane osobowe i kwotę podatku naliczoną w poprzednim roku.

Zgodnie z instrukcją będącą na stronie internetowej Ministerstwa Finansów, aby złożyć deklarację podatkową w formie e-deklaracji za 2011 rok trzeba posiadać dostęp do Internetu. Przygotować swój numer PESEL, który posłuży jako identyfikator podatkowy. Czasami przyda się jeszcze numer NIP.

Od 2012 roku osoby fizyczne posługują się jako identyfikatorem podatkowym numerem PESEL jeśli:

- nie prowadzą działalności gospodarczej,
- nie są zarejestrowanymi podatnikami podatku od towarów i usług,
- nie są płatnikami składek na ubezpieczenia społeczne lub zdrowotne za zatrudnionego pracownika dla celów podatkowych.

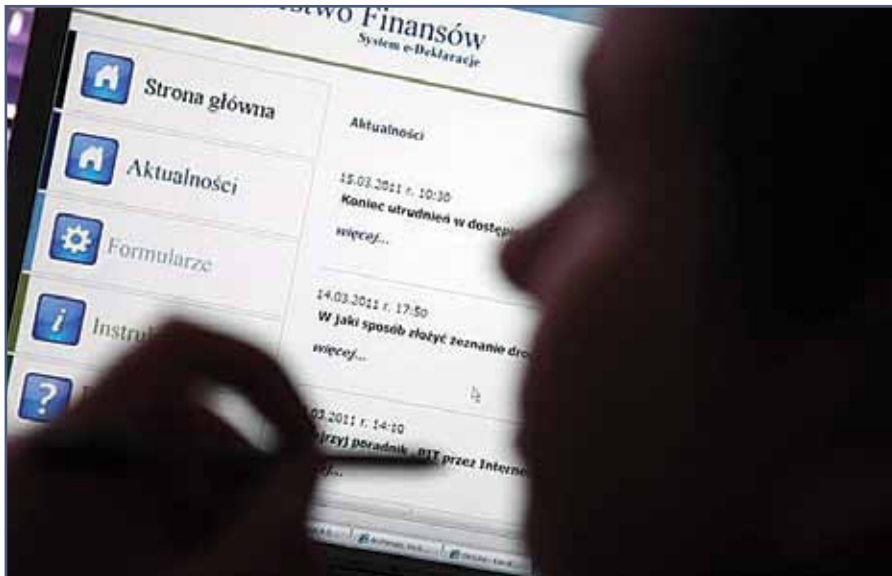
Aby wypełnić e-deklarację musimy:

- wejść na stronę www.e-deklaracje.gov.pl i pobrać z zakładki "Do pobrania" aplikację desktopową e-Deklaracje lub pobrać właściwy formularz z zakładki "Formularze",
- wypełnić formularz,
- podpisać go wpisując kwotę przychodu wykazaną w zaznaniu rocznym za 2010r.,
- wysłać dokument,
- pobrać i zachować Urzędowe Poświadczenie Odbioru (UPO). Jest ono traktowane na równi z dowodem nadania listu poleconego, czy potwierdzeniem złożenia Pit-u w Urzędzie Skarbowym. Stanowi to zabezpieczenie tego, iż e-deklaracja podatnika dotarła do adresata.

Urzędowe Poświadczenie Odbioru jest jedynym dowodem na to, iż wysłano PIT poprzez Internet. Mając to na uwadze należy zachować ten dokument i przechowywać go w bezpiecznym miejscu.

W tym roku, tak jak to miało miejsce rok temu, możliwe jest złożenie w formie e-deklaracji zeznań podatkowych o wysokości osiągniętego dochodu (poniesionej straty) PIT-37, PIT-36 wspólnie z małżonkiem, bez wymogu złożenia przez drugiego z małżonków pełnomocnictwa UPL-1.

Należy zaznaczyć, iż zeznanie Pit-36 i Pit-37 może być wysłane drogą elektroniczną bez podpisu kwalifikowanego.

Zmiana uregulowań prawnych dotyczących urlopów

Bartosz Głowacki - doradca

Od 1 stycznia 2012 r. zmianie uległy przepisy dotyczące urlopów. Zmiany dotyczą kilku kwestii.

Pierwszą z nich jest wydłużenie terminu udzielania zaległego urlopu wypoczynkowego. Dotychczas pracodawca był obowiązany udzielić zaległego urlopu do końca pierwszego kwartału następnego roku kalendarzowego. Od 1 stycznia 2012 r. pracodawca może skorzystać z dłuższego terminu na udzielenie tego urlopu. Ustawodawca wydłużył go bowiem do 30 września następnego roku kalendarzowego. Taka zmiana jest korzystna dla samych pracowników, którzy z pewnością uzyskali możliwość wykorzystania urlopu w miesiącach letnich, bardziej atrakcyjnych dla wypoczynku, jak również dla pracodawców, ponieważ wydłużenie terminu do udzielenia zaległego urlopu nie naraża ich jak dotychczasowe przepisy na popełnienie wykroczenia i daje większą swobodę w planowaniu urlopów.

Należy jednak podkreślić, że nie ma ustawowego domniemania, że w pierwszej kolejności wykorzystywany jest urlop zaległy, a dopiero później urlop bieżący, a pracodawca nie jest zobowiązany z własnej inicjatywy do udzielania pracownikowi w pierwszej kolejności urlopu zaległego. Praktycznym rozwiązaniem jest sprecyzowanie we wniosku urlopowym czy chcemy wykorzystać urlop zaległy, czy bieżący urlop wypoczynkowy.

Ponadto jeżeli urlop zaległy nie zostanie wykorzystany do 30 września następnego roku kalendarzowego, pracownikowi przysługuje prawo sądowego dochodzenia udzielenia urlopu.

Ważna zmiana dotyczy również ojców wychowujących dziecko. Od 1 stycznia 2012r. mają oni prawo do urlopu ojcowskiego w wymiarze 2 tygodni.

Kolejną zmianą jest zwiększenie wymiaru dodatkowego urlopu macierzyńskiego oraz dodatkowego urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego.

Wymiar dodatkowego urlopu macierzyńskiego i dodatkowego urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego od 1 stycznia 2012 r. do 31 grudnia 2013 r. wynosi:

- do 4 tygodni - w przypadku urodzenia jednego dziecka przy jednym porodzie,
- do 6 tygodni - w przypadku urodzenia więcej niż jednego dziecka przy jednym porodzie.

Jeżeli pracownik, który przyjął dziecko na

wychowanie i stara się o adopcję lub przyjął dziecko jako rodzina zastępcza z wyjątkiem rodziny zastępczej zawodowej niepokrewnionej, przyjął dziecko w wieku do 7 roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego, do 10 roku życia, wymiar dodatkowego urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego od 1 stycznia 2012 r. do 31 grudnia 2013 r. wynosi 2 tygodnie.

Pracownicy korzystający w dniu 1 stycznia 2012 r. z dodatkowego urlopu macierzyńskiego lub dodatkowego urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego mają prawo do części dodatkowego urlopu w wymiarze odpowiadającym różnicy między podwyższonym a dotychczasowym wymiarem dodatkowego urlopu.

Dwa tygodnie urlopu ojcowskiego

Pracownik-ojciec wychowujący dziecko korzystający w dniu 1 stycznia 2012 r. z urlopu ojcowskiego w wymiarze obowiązującym w 2011 r. (tj. 1 tydzień) ma prawo do części urlopu w wymiarze odpowiadającym różnicy między podwyższonym (2 tygodnie - wymiar obowiązujący od 1 stycznia 2012 r.) a dotychczasowym wymiarem urlopu ojcowskiego. Części urlopu ojcowskiego udziela się bezpośrednio po wykorzystaniu urlopu w dotychczasowym wymiarze, na pisemny wniosek składany w terminie nie krótszym niż 3 dni przed rozpoczęciem korzystania z takiej części urlopu. ■

Od 1 stycznia 2012 r. pracodawca może skorzystać z dłuższego terminu na udzielenie zaległego urlopu wypoczynkowego.

E-Porady - prawnicy odpowiadają na życiowe problemy

Jestem właścicielką kawalerki, którą na dzień dzisiejszy spłaciłam, wraz z umieszczeniem spłaty kredytu i zmiany nazwiska (w tym roku wzięłam ślub) w księgach wieczystych. Nabyłam ją w 2005r, część pieniędzy na tą kawalerkę dostałam w formie darowizny od mojej mamy i nie żyjącej już babci, a resztę wzięłam na kredyt. W tym roku wzięłam ślub, i moja teściowa chce przekazać mi mieszkanie w formie darowizny, mieszkanie ma około 53mkw. Jeżeli otrzymam wyżej wymienione mieszkanie w formie darowizny to czy będę płaciła podatek? i w jakiej kwocie? po jakim czasie mieszkanie to będzie mogło być sprzedane?

Szanowna Pani, w przypadku, gdy jest Pani właścicielką lokalu mieszkalnego i otrzyma od teściowej w formie darowizny kolejny lokal mieszkalny, to powstaje po Pani stronie obowiązek zapłaty podatku od tej darowizny, chyba że: przeniesie Pani własność posiadanego już lokalu na rzecz zstępnych, Skarbu Państwa lub gminy w terminie 6 miesięcy od zawarcia umowy darowizny w formie aktu notarialnego drugiego lokalu (art. 16 ust. 2 pkt 2 w zw. z art. 16 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 14 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn, Dz.U.2011.149.887) oraz jeżeli dokona Pani zameldowania na pobyt stały w darowanym lokalu w ciągu roku od dnia zawarcia umowy darowizny w formie aktu notarialnego i nie dokona jego zbycia przez okres 5 lat od dnia zamieszkania potwierdzonego zameldowaniem. (art. 16 ust. 2 pkt 5 lit. b w zw. z art. 16 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 14 ust. 3 pkt 1 w/w ustawy). Podkreślam, że aby skorzystać z ulgi i nie płacić podatku za darowane mieszkanie, powyższe warunki muszą być spełnione jednocześnie. Pewnym ułatwieniem może być art. 16 ust. 3 w/w ustawy, zgodnie z którym jeżeli nabyty lokal jest zajęty przez osoby trzecie, spełnienie powyższych elementów może nastąpić w okresie 5 lat od dnia nabycia.

Jeśli nie spełniłaby Pani w/w warunków, to powstanie po Pani stronie obowiązek zapłaty podatku, którego wysokość zależna jest od wartości mieszkania. Zakładam, że wartość ta przewyższa kwotę 20 556zł, a więc, stosownie do art. 15. ust 1 w zw. z art. 14 ust. 3 pkt 1 w/w ustawy, wysokość podatku należy obliczyć według następującego wzoru: $0,07 \times (W - 20\,556\text{ zł}) + 822,20\text{ zł}$ przy czym „W” równa się wartości mieszkania. Notariusz, który jest płatnikiem podatku od spadków i darowizn w tym przypadku sam dokonuje właściwego zgłoszenia do Urzędu Skarbowego. Nie jest więc wymagane żadne działanie ze strony obdarowanej, również w przypadku skorzystania z ulgi podatkowej.

Czy sprzedając gospodarstwo rolne o pow. 3 ha w całości, nabyte kilka miesięcy temu w spadku, współmałżonek i dzieci spadkodawcy zapłacą podatek dochodowy?

Szanowny Panie, zgodnie z art. 10 ust. 1 pkt 8 lit. a. ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych źródłem przychodu jest odpłatne zbycie nieruchomości lub ich części oraz udziału w nieruchomości – jeżeli odpłatne zbycie nie następuje w wykonywaniu działalności gospodarczej i zostało dokonane przed upływem pięciu lat, licząc od końca roku kalendarzowego, w którym nastąpiło nabycie lub wybudowanie. Warto jednak zwrócić uwagę na regulację art. 21 ust. 1 pkt. 28 w/w ustawy, która stanowi, że zwolnione od podatku są przychody uzyskane z tytułu sprzedaży całości lub części nieruchomości wchodzących w skład gospodarstwa rolnego. Zwolnienie nie dotyczy przychodu uzyskanego ze sprzedaży gruntów, które w związku z tą sprzedażą utraciły charakter rolny. Zgodnie

E-PORADA

Skorzystaj z usług prawnika bez wychodzenia z domu!

W ramach projektu wdrożony został innowacyjny system poradnictwa internetowego – świadczonego przez utworzoną w tym celu e-kancelarię prawną. Do obsługi e-kancelarii zatrudniono zawodowych prawników – ekspertów z poszczególnych dziedzin prawa. Dzięki temu otrzymujecie Państwo usługę prawną na najwyższym merytorycznym poziomie – a wszystko to bez konieczności wychodzenia z domu!

Jak skorzystać z e-porady?

Aby skorzystać z e-porady należy wejść na stronę www.mamprawo.eu i kliknąć przycisk e-kancelaria. Zostaniecie Państwo przekierowani do specjalnie opracowanego formularza, który – dzięki systemowi podpowiedzi i wskazówek – pomoże Państwu zadać pytanie naszemu ekspertowi.

Maksymalny czas oczekiwania na e-poradę wynosi 3 dni robocze od momentu przyjęcia zgłoszenia lub uzupełnienia informacji/ dokumentów. Odpowiedź przyjdzie do Państwa na wskazany w zapytaniu adres e-mail, będzie do odbioru w Biurze w godzinach jego urzędowania lub przekazana telefonicznie. Szczegółowe informacje dotyczące funkcjonowania biur znajdują się na stronie projektu. ■

z art. 2 ust. 1 ustawy o podatku rolnym gospodarstwo rolne to obszar o powierzchni powyżej 1 ha. W związku z czym warunek do skorzystania z ulgi jest spełniony. Biorąc powyższe przepisy pod uwagę, współmałżonek i dzieci spadkodawcy będą mogli skorzystać z ulgi, jeżeli w terminie do 30 kwietnia następnego roku złożą zeznanie podatkowe PIT-39.

Mam mieszkanie o wartości 180 000 zł Co jest korzystniejsze pod względem podatkowym, sprzedaż nieruchomości? czy też darowizna osobie trzeciej, spoza rodziny?

Szanowni Państwo, zgodnie z art. 4 pkt 1 ustawy z dnia 9 września 2000 roku o podatku od czynności cywilnoprawnych, obowiązek podatkowy przy umowie sprzedaży ciąży na kupującym. Stosownie do art. 7 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy, podatek od umowy sprzedaży nieruchomości wynosi 2 % od wartości nieruchomości, co w przedstawionym stanie faktycznym stanowiłoby 3600 zł. Zgodnie z art. 8 ustawy z dnia 28 lipca 1983r. o podatku od spadków i darowizn, obowiązek podatkowy ciąży na nabywcy własności rzeczy i praw majątkowych, a zatem obowiązany do odprowadzenia podatku byłby obdarowany mieszkaniem. Wysokość podatku ustala się w zależności od grupy podatkowej, do której zaliczony jest nabywca. W przypadku darowizny dokonanej na rzecz osoby spoza rodziny, a więc zaliczonej do III grupy podatkowej podatek wyniosłby 34.766,70 zł (art. 15 ust. 1 w zw. z art. 14 ust. 3 pkt 3 ustawy o podatku od spadków i darowizn). Konkludując, korzystniejszym dla podatnika rozporządzeniem byłaby sprzedaż nieruchomości.

Czy można dokonać umowy darowizny lokalu mieszkalnego wykupionego za pieniądze opiekuna osoby ubezwłasnowolnionej, gdy właścicielem lokalu pozostaje podopieczny? W jaki sposób tego dokonać? Czy potrzebna jest do tego zgoda sądu?

Szanowna/y Pani/e z przedstawionego stanu faktycznego wynika, iż osoba całkowicie ubezwłasnowolniona otrzymała w drodze darowizny lokal mieszkalny (bądź otrzymała środki pieniężne, za które nabyła lokal mieszkalny). Następnie opiekun osoby ubezwłasnowolnionej wyraża chęć zbycia tego lokalu w drodze darowizny. Zgodnie z art. 156 w zw. z art. 175 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U.2011.75.398) opiekun powinien uzyskać zezwolenie sądu opiekuńczego we wszelkich ważniejszych sprawach, które dotyczą osoby lub majątku ubezwłasnowolnionego. Bez wątpienia sprzedaż lokalu mieszkalnego, który należy do osoby ubezwłasnowolnionej jest ważniejszą sprawą, która dotyczy jej majątku, w związku z czym niezbędna będzie zgoda sądu opiekuńczego. Sądy wydają w takich przypadkach zgody głównie, jeżeli środki uzyskane ze sprzedaży lokali mieszkalnych lub innych wartościowych składników majątku mają być przeznaczone na utrzymanie bądź leczenie osoby ubezwłasnowolnionej.

Brat mieszka w domu należącym do mnie. Chcę sprzedać ten dom, ale brat nie chce się wynieść. Co mogę zrobić w takiej sytuacji?

Szanowny Panie, z przedstawionego przez Pana stanu faktycznego, można wyciągnąć następujące wnioski: Można przypuszczać, że godził się Pan na to, żeby brat zamieszkiwał z Panem, ale zapewne to był wyraz Pańskiej dobrej woli. Jeżeli Pana z Pańskim bratem nie łączyła umowa najmu lokalu to domniema się że było to użyczenie lokalu. Problematykę zawierania umów użyczenia reguluje Kodeks cywilny w art. 710-719. W związku z powyższym powinien Pan wypowiedzieć bratu w formie pisemnej umowę użyczenia domu. Wypowiedzenie umowy użyczenia domu nie wymaga szczególnej formy. Najrozsądniejszym rozwiązaniem będzie skierowanie przez Pana pisma listem poleconego do brata. W powyższym piśmie należałoby wskazać rozsądny termin do opuszczenia domu. Następnie, powinien Pan wezwać Brata do zapłaty na Pana rzecz odszkodowania za dalsze bezprawne i bezumowne korzystanie z Pańskiego domu.

Jeżeli w/w pisma nie przyniosą rezultatu, będzie Pan zmuszony skierować sprawę do sądu o eksmisję. Podstawą prawną roszczenia materialnoprawnego będzie art. 13 ust.1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz.U z 2005, Nr 31, poz. 266), który stanowi, że „Jeżeli lokator wykracza w sposób rażący lub uporczywy przeciwko porządkowi domowemu, czyniąc uciążliwym korzystanie z innych lokali w budynku, inny lokator lub właściciel innego lokalu w tym budynku może wytoczyć powództwo o rozwiązanie przez sąd stosunku prawnego uprawniającego do używania lokalu i nakazanie jego opróżnienia”. Ponadto, meldunek nie jest tytułem prawnym do lokalu i na tej podstawie Pana brat nie może sobie rościć praw do lokalu, który stanowi wyłącznie Pana własność.

Moja mama zmarła. Była właścicielką nieruchomości położonej w Wilkowie, która została zalana w powodzi. Chciała skorzysta z odszkodowania w wysokości 5 tysięcy złotych. Zebrała część rachunków potwierdzających wydatki. Prace remontowe nie zostały dokończone. Czy ja jako dziecko-spadkobierca, mam prawo ubiegać się o to świadczenie. Na kogo powinniśmy wraz z rodzeństwem wystawiać faktury związane z remontem.

Szanowna Pani, na podstawie art. 40 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej (Dz. U. z 2004 r. Nr 64, poz. 593) zasiłek celowy może być przyznany także osobie albo rodzinie, które poniosły straty w wyniku klęski żywiołowej lub ekologicznej. Z przedstawionego stanu faktycznego wynika, iż spadkodawczyni była za życia właścicielką nieruchomości mieszkalnej, której stan uległ pogorszeniu w wyniku powodzi, jaka nastąpiła w 2010 roku. Jako że prawo do zapomogi nie jest prawem majątkowym w rozumieniu art. 922 Kodeksu cywilnego z dnia 23 kwietnia 1964 r. (Dz.U.2011.85.458) nie przechodzi z chwilą śmierci spadkodawcy na jego spadkobierców. W związku powyższym, o zasiłek celowy mogą się starać tylko członkowie rodziny w rozumie-

niu art. 6 pkt. 14 w/w ustawy czyli osoby spokrewnione lub niespokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące.

Posiadam nieruchomość (dom, budynek użytkowy 74 m kw). Za nieruchomości opłacam podatek. Ponadto posiadam w innej gminie nieruchomość rolną. Czy w związku z tym istnieje możliwość do zwolnienia mnie od płacenia podatku od budynków, jeżeli budynek użytkowy jest przeznaczony w części na potrzeby gospodarstwa rolnego?

Szanowana Pani /Szanowny Panie Niestety w myśl przepisów ustawy o podatkach i opłatach lokalnych możliwość zwolnienia od opodatkowania budynku nie występuje. Jak wskazuje art. 7 ust. 1 ustawy o podatkach lokalnych, zwalania się od podatku nieruchomości - budynki gospodarcze lub ich części: a) służące działalności leśnej lub rybackiej, b) położone na gruntach gospodarstw rolnych, służące wyłącznie działalności rolniczej, c) zajęte na prowadzenie działów specjalnych produkcji rolnej Zgodnie z utrwalonym już chyba podglądem sądów administracyjnych, decydujące znaczenie dla zastosowania wyżej określonego zwolnienia z pkt. b), ma sposób zakwalifikowania nieruchomości w ewidencji gruntów i budynków, dlatego dla opodatkowania nie ma decydującego znaczenia fakt wykorzystywania nieruchomości, lecz dane zawarte w ewidencji – tak Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 12 lutego 2009 r. sygn. akt II FSK 1586/2007. Zatem, w przypadku gdy budynek posadowiony jest na nieruchomości o innym przeznaczeniu niż przeznaczenie rolne, zwolnienie od podatku nie przysługuje. Jeżeli więc w Pani/Pana sprawie nie znajdzie zastosowania inne zwolnienie określone w ustawie lub też stosownego zwolnienia nie przewidział właściwy samorząd gminny poprzez przepisy prawa miejscowego, to w mojej ocenie nie jest możliwe zwolnienie budynku od opodatkowania.

Jakie przesłanki należy spełnić i w jaki sposób należy dochodzić umorzenia należności podatkowych (głównych i odsetek) względem Urzędu Skarbowego, których US żąda od osoby fizycznej, gdzie dług powstał w związku z prowadzoną przez nią w przeszłości działalnością gospodarczą, która została już zakończona i wykreślona z ewidencji. Na rzecz Urzędu Skarbowego jest ustanowiona hipoteka przymusowa na nieruchomości.

Szanowny Panie, zgodnie z art. 67a § 1 Ordynacji podatkowej organ podatkowy na wniosek podatnika w przypadkach uzasadnionych ważnym interesem podatnika lub interesem publicznym może odroczyć termin płatności podatku lub rozłożyć zapłatę podatku na raty, odroczyć lub rozłożyć na raty zapłatę zaległości podatkowej wraz z odsetkami za zwłokę, umorzyć w całości lub w części zaległości podatkowe, odsetki za zwłokę lub opłatę prolongacyjną. Ponadto, zgodnie z § 2 w/w przepisu umorzenie zaległości podatkowej powoduje również umorzenie odsetek za zwłokę w całości lub w takiej części, w jakiej została umorzona zaległość podatkowa. Ponadto, warto zwrócić uwagę, że organ podatkowy podejmując decyzję w sprawie umorzenia posługuje się przywilejem swobodnego uznania. Zgodnie ze stanowiskiem Naczelnego Sądu Administracyjnego zawartym w wyroku z 1 marca 1994 r. SA/GD 1071/93 Wspólnota 1994/32/18 umorzenie jest instytucją nadzwyczajną. Nie można z niej czynić powszechnie stosowanego środka prowadzącego do zwolnienia od zapłaty podatku. Umorzenia dokonuje się poprzez przyzmat wypadków dotyczących konkretnego, indywidualnego podatnika. Z drugiej strony organ podatkowy nie może odmawiać umorzenia zaległości podatkowej, uzasadniając to tym, że przedmiotem działania urzędów skarbowych jest terminowa i zgodna z prawem podatkowym realizacja wpływów do budżetu państwa i budżetów samorządowych (wyr. NSA z 17.3.1994 r., SA/Po 3597/93, Wspólnota 1994/39/14). W związku z powyższym, może Pan złożyć wniosek o umorzenie zaległości podatkowych w którym powoła się Pan na ważny interes podatnika, ale kwestia uznania takiej argumentacji pozostaje w gestii organu podatkowego

Jaką odpowiedzialność ponosi rozwiedziony małżonek za długi z tytułu składek? 1. Gdy składki były należne w trakcie trwania małżeństwa. 2. Gdy składki były należne po rozwiązaniu małżeństwa.

Szanowna Pani, zgodnie z art. 110 Ordynacji podatkowej, która poprzez art. 31 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych ma odpowiednie zastosowanie do należności z tytułu składek, rozwiedziony małżonek dłużnika odpowiada całym swoim majątkiem solidarnie z byłym małżonkiem za zaległości z tytułu należnych składek powstałe w czasie trwania wspólności majątkowej, jednakże tylko do wysokości wartości przypadającego mu udziału w majątku wspólnym. Odpowiedzialność małżonka rozciąga się zatem tylko na te składki, które stały się wymagalne w czasie trwania wspólności majątkowej. Za składki, których termin wymagalności przypadł przed powstaniem wspólności oraz po dacie zniesienia wspólności (orzeczenia rozdzielnosci, rozwodu, separacji) rozwiedziony małżonek nie odpowiada. Odpowiedzialność rozwiedzonego małżonka jest odpowiedzialnością solidarną, ograniczoną do wysokości przypadającego mu udziału w majątku wspólnym. Tym niemniej rozwiedziony małżonek odpowiada nie tylko udziałem w majątku wspólnym ale całym swoim majątkiem osobistym. Zakres jego odpowiedzialności nie obejmuje należności, których były małżonek nie pobrał jako płatnik lub inkasent, a także odsetek za zwłokę oraz kosztów egzekucyjnych powstałych po dniu uprawomocnienia się wyroku orzekającego rozwód, separację lub unieważniającego małżeństwo.

Biura Porad Prawnych i Obywatelskich

PUŁAWY

ul. Lubelska 2C/14 (II p.)

tel.: (81) 881 05 85

puławy@mamprawo.eu

KRASNYSTAW

pl. 3-go Maja 18

tel.: (82) 576 00 20

krasnystaw@mamprawo.eu

KRAŚNIK

ul. Kościuszki 7a

tel.: (81) 821 02 96

krasnik@mamprawo.eu

BIURA CZYNNE OD PONIEDZIAŁKU DO PIĄTKU OD GODZINY 8:00

ŚWIDNIK

ul. 3 Maja 3/2

tel.: (81) 751 68 21

swidnik@mamprawo.eu

BIŁGORAJ

ul. Kościuszki 31 (I p.)

tel.: (84) 686 01 31

bilgoraj@mamprawo.eu

OPOLE LUB.

ul. Kościuszki 5/1 (lp.)

tel.: (81) 827 33 40

opole@mamprawo.eu

Aktualny harmonogram prac poszczególnych biur na stronie
www.MamPrawo.eu

STOWARZYSZENIE INICJATYW SAMORZĄDOWYCH

ul. Narutowicza 56A, 20-016 Lublin tel./fax: 81-53 43 203

Stowarzyszenie Inicjatyw Samorządowych z siedzibą w Lublinie od roku 1995 aktywnie działa na rzecz rozwoju polskich samorządów, firm, instytucji i osób fizycznych. SIS realizuje projekty o zasięgu regionalnym, krajowym oraz międzynarodowym.

wywania koncepcji projektów inwestycyjnych, sporządzania wniosków o dofinansowanie i niezbędnych załączników, tworzenia studiów wykonalności, analiz oddziaływania na środowisko, budowania partnerstw lokalnych. Uczymy także jak opracowywać dokumenty strategiczne, będące podstawą pozyskiwania środków – strategię rozwoju lokalnego, strategię zrównoważonego rozwoju czy strategię marketingu regionalnego. Jesteśmy praktycznymi realizatorami projektów finansowanych ze środków UE - tylko w latach 2005-2011 pozyskałyśmy na własne projekty ponad

Szczególną uwagę przykładamy do rozwoju współpracy z naszym wschodnim sąsiadem – Ukrainą. Stowarzyszenie podpisało porozumienia partnerskie z wieloma miastami i obwodami na Ukrainie m.in. z obwodem Lwowskim, Wołyńskim, Iwanofrankowskim, Odeskim i Ługańskim. Efektem tego partnerstwa są wspólne projekty szkoleniowo-doradcze, których celem jest zwiększenie sprawności instytucjonalnej samorządów Ukrainy oraz wymiana doświadczeń pomiędzy samorządowcami polskimi i ukraińskimi.

SIS wspiera rozwój instytucjonalny samorządów w Polsce i innych krajach Europy Środkowowschodniej. Prowadzimy na ich rzecz m.in. szkolenia specjalistyczne, doszkalające i podnoszące poziom kompetencji urzędników, wdrażamy systemy zarządzania jakością ISO, pomagamy budować punkty obsługi klienta i wdrażać systemy informatyczne usprawniające obsługę mieszkańców.

SIS pomaga samorządom i instytucjom w zakresie pozyskiwania środków z funduszy Unii Europejskiej. Szkolimy pracowników administracji i instytucji w zakresie opraco-

30 milionów złotych. Dzięki temu możemy przekazywać nie tylko wiedzę teoretyczną, ale także nasze praktyczne doświadczenia.

SIS jest inicjatorem licznych projektów ukierunkowanych na rozwój integracji europejskiej i współpracy transgranicznej.

SIS realizuje też projekty z zakresu promocji dobrych praktyk i międzyinstytucjonalnej wymiany doświadczeń.

W 2006 roku SIS zrealizował – w ramach wygranego konkursu Ministerstwa Rozwoju Regionalnego – produkcję telewizyjną dla

TVP 2 obrazującą w jaki sposób skutecznie aplikować o fundusze strukturalne.

Stowarzyszenie jest aktywną instytucją rynku pracy. W ramach programów POKL organizuje bezpłatne szkolenia zawodowe, podnoszące kwalifikacje, a także studia podyplomowe w partnerstwie z lubelskimi uczelniami wyższymi. SIS pomaga osobom bezrobotnym, zagrożonym utratą pracy, wspiera osoby z terenów wiejskich, aktywnie działa na rzecz promowania kształcenia ustawicznego dorosłych. W latach 2005-2011 przeszkoliliśmy w całym kraju ponad 3000 osób.

SIS wspiera obszary wiejskie i rolnictwo. Świadczy usługi doradcze w ramach Instytutu Doradztwa Rolniczego. Od 2001 roku SIS jest także wydawcą bezpłatnego czasopisma „EkoRolnik”, które służy promocji nowoczesnych i ekologicznych rozwiązań w rolnictwie, w tym w zakresie pomocy finansowej z UE oraz stanowi kompendium wiedzy na temat środowiska naturalnego i wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych.

SIS wspiera rozwój społeczeństwa obywatelskiego i buduje państwo prawa. Świadczy na rzecz mieszkańców regionu poradnictwo

prawne i obywatelskie, rozwija innowacyjny system bezpłatnych e-porad, wydaje publikacje promujące postawy obywatelskie i podnoszące świadomość prawną obywateli. ■

WAŻNIEJSZE OSIĄGNIĘCIA SIS

- Ponad 3000 przeszkolonych osób w kraju i zagranicą
- Dwadzieścia zrealizowanych projektów na terenie całego kraju – w Warszawie, Lublinie, Łodzi, Szczecinie, Gdańsku
- 11 projektów w realizacji w tym: szkolenia, studia podyplomowe, poradnictwo prawne, staże
- Zadania realizowane na zlecenie takich instytucji jak: MSWiA, MRR, MPiPS, MSZ, PARP
- Własne publikacje, projekty filmowe, rozwiązania informacyjne i wiele innych.

W następnym numerze między innymi:

- Co zrobić, gdy Komornik puka do naszych drzwi – mity a rzeczywistość.
- Działania podejmowane wobec dłużnika alimentacyjnego.
- Co dzieje się z naszymi pieniędzmi zgromadzonymi na rachunkach bankowych po naszej śmierci.
- Jak ograniczyć lub wyłączyć odpowiedzialność za kłopotliwy spadek?
- Wcześniejsze przejście na emeryturę.
- Świadectwo pracy.
- Prawa Pacjenta.
- Jakie są warunki, przesłanki nabycia własności rzeczy, zwłaszcza nieruchomości przez zasiedzenie?
- Kolejna porcja E-porad.
- Działalność Stowarzyszenia Inicjatyw Samorządowych.

**STOWARZYSZENIE INICJATYW
SAMORZĄDOWYCH**

BEZPŁATNE SZKOLENIE

W RAMACH PROJEKTU OFERUJEMY:

- **MIĘDZYNARODOWY CERTYFIKAT INSTALATORA SIECI ŚWIATŁOWODOWYCH - FIBER OPTICS ASSOCIATION**
- **ZAJĘCIA W SYSTEMIE WEEKENDOWYM**
- **KOMFORTOWE WARUNKI - hotel i wyżywienie**
- **WYKWALIFIKOWANĄ KADRĘ TRENERSKĄ**
- **UPRAWNIENIA SEP (DO 1 kW)**

informacje:

www.swiatlowody.org

Stowarzyszenie Inicjatyw Samorządowych
ul. Narutowicza 56A, 20-016 Lublin
tel./ fax: 81 / 53 43 203 info@sis-dotacje.pl

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Człowiek - najlepsza inwestycja
Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
W ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

**STOWARZYSZENIE INICJATYW
SAMORZĄDOWYCH**

we współpracy z:

Zapraszamy

**Instytucje i organizacje pozarządowe
z województwa lubelskiego**

do BEZPŁATNEGO udziału w projekcie z dotacji MPiPS

**Model współpracy międzysektorowej
Lubelskiego Partnerstwa Publiczno Społecznego**

LPPS - to już 24 instytucje i wiodące organizacje

I TY DOŁĄCZ DO NAJLEPSZYCH

weź udział w:

- ➔ wypracowywaniu standardów współpracy międzysektorowej
- ➔ wizytach studyjnych – UCZYMY SIĘ OD NAJLEPSZYCH
- ➔ warsztatach dla kadry zarządzającej członkowskich instytucji z wypracowywania i wdrażania standardów współpracy międzysektorowej (hotel w atrakcyjnej miejscowości, wyżywienie)
- ➔ prezentacji swoich dokonań na łamach biuletynu i stronie internetowej LPPS
- ➔ zredagowaniu publikacji końcowej projektu

INFORMACJE:

ul. Narutowicza 56A, 20-016 Lublin
tel. / fax: 81 53 43 201 lub 203
info@sis-dotacje.pl

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Człowiek - najlepsza inwestycja
Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

POTRZEBUJESZ POMOCY PRAWNEJ ?

MAM § PRAWO

BIŁGORAJ
KRASNYSTAW
KRAŚNIK
OPOLE LUBELSKIE
PUŁAWY
ŚWIDNIK

ZGŁOŚ SIĘ DO JEDNEGO Z NASZYCH BIUR !

STOWARZYSZENIE INICJATYW SAMORZĄDOWYCH

ul. Narutowicza 56a, 20-016 Lublin
tel./ fax: 81 53 43 203,
www.mamprawo.eu

e-mail: info@sis-dotacje.pl
www.sis-dotacje.pl